

תיקון נ'	1
תיקון נ"א	7
מלואים	14

תקונא חמשינ

<p>בראשית ברא אלהי"ם פתח רבי שמעון ואמר שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה ראשי תיבין שאו מרום עיניכם שיחרית מנחה ערבית תלת צלותין עלייהו אתמר (איוב לג כט) הן כל אלה יפעל אל פעמים שלש עם גבר בגין דאינון מרכבה דתלת אבהן ועלייהו אתמר אלה (צו ע"ב) תולדות השמים והארץ בהבראם אלה פסל את הראשונים אלה ודאי פסיל לקדמאין דאמרו אלה אלהיך ישראל דאינון תולדין דתהו דאתרמיזו בראשי תיבין תולדות השמים והארץ תהו ואינון חמש מינין דאתמר בהון בה' בראם ואינון עמלקים גבורים נפילים ענקים רפאים ובגין דא טרחת ה' בגינייהו בגין דבה' בראם ה' דאברהם ועלה אתמר לא תהו בראה (ישעיה מו יח) למיתב בגינייהו לשבת יצרה למעבד ישובא מנייהו:</p>	<p>"בראשית ברא אלהי"ם", פתח רבי שמעון ואמר "שאו מרום עיניהם וראו מי ברא אלה", ראשי תיבות ש'או מ'רום ע'יניכם, ש'חרית מ'נחה ע'רבית, שלש תפלות, עליהן נאמר "הן כל אלה יפעל אל פעמים שלוש עם גבר", משום שהם המרכבה של שלשת האבות, ועליהם נאמר "אלה תולדות השמים והארץ בהבראם", "אלה" פסל את הראשונים. אלה ודאי פסל את הראשונים, שאמרו "אלה אלהיך ישראל", שהם תולדות של תהו, שנרמזו בראשי תיבות, תולדות השמים והארץ, תהו, והם חמשה מינים, שנאמר בהם, בה' בראם. והם: עמלקים גבורים נפילים ענקים רפאים, ולכן טרחה ה' בשבילם, משום שבה' בראם, ה' של אברהם, ועליה נאמר "לא תהו בראה" לשבת ביניהם, "לשבת יצרה" לעשות מהם ישוב.</p>
---	--

תיקון נ' פתח ר"ש כו' - עתה מפרש על תפלה: הן כל אלה כו' - ר"ל, "אלה" הן אבהן כנ"ל, ומסט' דילהון הן תלת גלגולים דאדם, כמש"ל (קה ע"ב) וש"מ הרבה, וכן הן תלת גלגולים דכל אדם, מסט' דתלת אבהן, כמש"ל בתיקון ל"ב וש"מ הרבה: בגין דאינון כו' - ר"ל, התלת גלגולים, וכמש"ל בתיקון ל"ב גלגולא קדמאה אצטבע בגוון חיוור ורכיב נפשא בסוסיא חוורא דאיהו גופא כו' בגלגולא תניינא רכיב כו'. וז"ש דאינון מרכבה כו'. ועי' בז"ח (פ' יתרו כז ע"ב) אנשי חיל מסט' דאברהם כו', עש"ב, ולקמן בתיקון ע, והן דרגין דתלת צלותין כמש"א אברהם תיקן כו': ועלייהו כו' - ר"ל, על הני נשמתינ דישראל דאינון מזרע דאבהן, אבל ע"ר לאו אינון מזרע דאבהן¹, דאינון גרי צדק, שהן בנוק', ה' זעירא, והן קשין לישראל כספחת (יבמות קט ע"ב), שהזהירו מלקבל, כמש"א (יבמות שם) רעה אחר רעה תבא כו', וכל הגלות וחורבן בהמ"ק וכל הצרות, הכל ע"י קיבול משה רבינו ע"ה לע"ר. וכל עזי פנים ורשעים שבדור הן מנהון, ור"ל מנשמתינ דלהון, שהן גלגול דילהון, וז"ש בגמ' (ביצה לב ע"ב) אמר הני מע"ר קאתו כו'. ועי' בפרשת בראשית (כד ע"ב כה ע"א)² אלה תולדות השמים והארץ הא אוקמוהו כל אתר דכתיב אלה פסל את הראשונים ואלין תולדין דתהו דאתרמיזו בקרא תניינא והארץ היתה תהו ואלין אינון דאתמר דקב"ה ברא עלמין ומחריבן ובג"ד ארעא הוה תוהו ובוהה כו' ואלין אינון דאתגריין מאומין דעלמא בגינייהו נפלת ה' זעירא דאברהם באלף חמישאה דהוא ה' דאיהו חרב ויבש כו', ר"ל משום דל"ל חולק אלא בה' זעירא, כרתיה דאברהם³, ה' דהבראם, דהוא אותיות אברהם, דהוא אב המון גוים, בה"א דניתוסף ליה, כי

– מאיר התיקון –

¹ עי' זהר ח"א כה ע"א, כז ע"ב כח ע"ב כט רע"א, ח"ב קכ ע"ב, ח"ג רלז ע"א-ב, רעז ע"ב, ח"ג קנג ע"ב, קצא וכל הענין שם, ובדברי הרב בשער הפסוקים פ' שמות בארוכה הרבה (הקדו"ש כג ע"ד).
² עי' מלואים אות (א).

³ עי' זהר (חלק א דף ריט ע"א): תניא אמר רבי יצחק כתיב (תהלים קיג ט) אם הבנים שמחה הללויה אימא ידיעא הבנים מאן אינון אמר רבי שמעון הא תנינן תרין בנין אית לקב"ה חד דכר וחד נוקבא דכר יהביה ליעקב דכתיב (שמות ד כב) בני בכורי ישראל וכתיב (ישעיה מט ג) ישראל אשר בך אתפאר בת יבבה לאברהם דכתיב (בראשית כד א) ויהו"ה ברך את אברהם בכל בת היתה לו לאברהם ובכל שמה.

אב המון כו', דמשם נתאחזו גרי הצדק, בה"א דיליה. וז"ש דרי"א גר מביא וקורא דכתיב כי אב כו', ומשה בגין דבעא לאעלא גיורין תחות גדפוי דשכינתא וחשיב דהוי מאלין דאתבריאו בה"א ויהיב בהון את ה"א דאברהם גרמו לי ירידה כד"א (שמות לב ז) לך רד כי שחת עמך בגין דלא קבילו לאת ה"א בדחילו דיו"ד וברחימו דה"א נחית איהו מדרגי דאיהו את ו' כו' דעתיד איהו בגלגולא לאתערבא בנייהו בגלותא בין ע"ר דאינון נשמתיהו מסט' דאלין דאתמר כי שמים כעשן נמלחו וגו' ואלין אינון דלא בעא נח רחמי עלייהו ואתמר בהון { צו ע"ג } (בראשית כג) וימחו מן הארץ בגין דהוו מאלין דאתמר בהון תמחה את זכר עמלק ומשה לא אסתמר מנייהו ואפיל ה' בנייהו ובג"ד איהו לא ייעול לארעא דישראל עד דיתוב ה' לאתרה כו' ובגין דא ה' זעירא ה' דאברהם דאיהי דהבראם אתזער איהי בגיניה כו' אלין אינון דאהדרו עלמא לתהו ובהו ורזא דמלה חרב בי מקדשא והארץ היתה תהו ובהו דאיהי עקרא וישובא דעלמא מיד דייתי אור דאיהו קב"ה ימחון מן עלמא ויתאבדון כו' אלין אינון דאתמר בהון אלה אלהיך ישראל ביומא דיתמתון אלין כאלו ההוא יומא עבד קב"ה שמיא וארעא הה"ד ביום עשות ה' אלהים ארץ ושמים בההוא זמנא יהא קב"ה עם שכינתא ויתחדש עלמא הה"ד כי כאשר השמים החדשים והארץ החדשה וגו' דא איהו ביום עשות בההוא זמנא ויצמח ה' אלהים כו', וכן דריש כל הפרשה שם על הגאולה, דאז יתמחון אלין דע"ר, שהן בדורות אלו, עיי"ש עד דף כ"ט הכל על הע"ר, וז"ש כאן אלה פסל את כו' דאמרו אלה כו' דאתרמיזו כו' - ר"ל דאלה קאי על גזעא קדישא דישראל, דישתארון ביום עשות ה' אלהים כו', שהן השמים והארץ החדשים כנ"ל, ואז פסל להני דרמיזין בר"ת תולדות השמים ו"הארץ, ור"ל אלה ישתארו מתולדות השמים והארץ ביום כו': ואינון חמש מינין כו' - כמו שמפרש והולך ואינון כו', שהן כלהון דע"ר, דנשמתיהון נתערב בישראל, והוא ה' זעירא דבהברא"ם, אחר רמיזא דתהו, שהן מינה, והן בגדפין דילה, ועיי"ש (יג ע"א-ע"ב) וכמה אדרין סתימין כו': ואינון עמלקים כו' - שהן נג"ע ר"ע, דעלייהו אמרו קשים גרים לישראל כספחת, דכל נגעים אינון קשים כספחת, דהוא נדבק ונספחו על בית כו', ואינון בעץ הדעת טוב ורע, חט דחט"ה⁵, דישראל אינון מה', ה' מיני חטה, כמ"ש ברע"מ (פ' משפטים קכ ע"ב)⁶ עש"ב, ואינון סובין ומורסן דחט"ה וחשיב משה להכניסן לקדושה אבל לא יכול ונפיל איהו וישראל בגינם, כמש"ש ברע"מ ובפרשת בראשית שם, וז"ש ובגין דא טרחת ה' בגיניהו כו', ר"ל להחזירם בקדושה, וכמ"ש למטה: עמלקים כו' - מפרש בפרשת בראשית שם (כה ע"א)⁷ דעמלקים רישין דבני ישראל בגלותא כלי חמס וגוזלים לעניי ישראל, והן מסט' דדור המבול ונשמתין דילהון ונצטרפו במצרים ונפרד הרע בע"ר, וכד קביל לון משה ע"ה נתערבו נשמתן בישראל, והוא הגלות הזה גלות רביעי, בגין אות ד', ה' זעירא, כמ"ש ברע"מ פ' משפטים (קכג ע"ב)⁸: נפילים הן דאזלין בחר זנות וכן בחר בצעין דהאי עלמא, אשה זונה מסט'

– מאיר התיקון –

תרגום: למדנו, אמר רבי יצחק, כתוב "אם הבנים שמחה הללויה". האם הידועה. הבנים מי הם. אמר רבי שמעון, הרי שנינו שיש שני בנים לקדוש ברוך הוא, אחד זכר ואחד נקבה. הזכר נתן אותו ליעקב, שכתוב "בני בכורי ישראל", וכתוב "ישראל אשר בך אתפאר". בת נתן לאברהם, שכתוב "וה' ברך את אברהם בכל", בת היתה לו לאברהם, ו"בכל" שמה.

⁴ עי' מלואים אות (ב).

⁵ עי' מלואים אות (ג).

⁶ עי' מלואים אות.

⁷ ז"ל: ז"ל: וחמש מינין אינון בערב רב ואינון ונפילים ג'בורים ע'נקים ר'פאים ע'מלקים|עמלקים נפילים רפאים גבורים], (עמלקים גבורים רפאים נפילים ענקים) ובגיניהו נפלה ה' זעירא מאתרהא בלעם ובלק מסטרא דעמלק הוו טול ע"ם מן בלעם [לק] [בק] מן בלק אשתאר [בבל] [בלל] (בראשית יא ט) כי שם בלל יה"ה שפת כל הארץ ואלין אינון דאשתארו מאלין דאתמר בהון (שם ז כג) וימח את כל היקום ומאלין דאשתארו מנהון בגלותא רביעאה אינון רישין בקיומא סגי ואינון קיימין על ישראל כלי חמס ועלייהו אתמר (שם ו יג) כי מלאה הארץ חמס מפניהם (ו)אלין אינון עמלקים:

תרגום: וחמשה מינים הם בערב רב, והם (סימן נג"ע ר"ע) נפילים ג'בורים ע'נקים ר'פאים ע'מלקים, ובגללם נפלה ה' קטנה ממקומה. בלעם ובלק היו מצד של עמלק. תקח ע"ם מן בלעם, ל"ק מן בלק, ישאר בבל, "כי שם בלל ה' שפת כל הארץ". ואלה אותם שנשארו מאותם שנאמר בהם "וימח את כל היקום", ומאלה שנשארו מהם בגלות רביעית, הם ראשים בקיום רב, והם מעמידים על ישראל כלי חמס, ועליהם נאמר "כי מלאה הארץ חמס מפניהם", אלה אותם עמלקים.

ביאור: דאשתארו - כתב הרב כי אותם הנשמות של קרי דאדה"ר שהוליד בק"ל שנה באו בדור המבול להתתקן ואדרבה, חזרו וקלקלו ואח"כ באו בפלגה ואח"כ באו באנשי סדום, כמ"ש אנשי העיר אנשי סדום, ואח"כ באו לכור הברזל במצרים, ואז נתקנו (מ"מ).

⁸ עי' מלואים אות (ד).

דנפילים: גבורים הן אנשי השם, דכל עובדיהון בשביל לעשות לון שם, מסט' דדור הפלגה: רפאים הן שאינן רוצים לעשות גמ"ח וצדקה עם בעלי תורה: ענקים הם המזולזלים ת"ח, עש"ב: ובג"ד טרחת ה' כו' - ר"ל, ה' דמשה, דמשה הוא מסט' דה' בתראה (לקמן קלו ע"ב), דתלת אבהן הן יה"ו (והר ח"א קנט ע"א, ח"ב רכח סע"א), והוא אשלים להויה, ולכן נתגלה לו שם הוי"ה, וכמש"ל בתיקון ס"ט בכ"מ, ולכן טרח אחריהם, דסבור דהם מסט' דטוב ג"כ, דה"א וכנ"ל: ועלה אתמר - ר"ל, על ה' הנ"ל, דשם כתב דלא בשביל תהו איהי, דהן ע"ר הנ"ל, אלא בשביל גרים מסט' דטוב, וכמ"ש דלא גלו ישראל לבין האומות אלא כדי שיתוספו עליהם גרים כו', והן ד' כתות (ישעיה מד ה) זה יאמר לה' אני כו' ועליהן נאמר יראי ה' ברכו את ה',⁹ דהמרכבה הוא מג' אבהן, והרביעי דוד, שבא מרות המואביה, ואמר גר אנכי כו'. וכנגדם הם ד' דרגין: כהנים לויים וישראלים וגרי צדק, בית אהרן ברכו ה', בית הלוי כו', בית ישראל כו', ויראי ה' (תהלים קלה יט-כ). כמ"ש במ"ד, והן ד' אותיות הוי"ה, אלא שהן מסט' דטוב דנגה, ונטפלו אל הקדושה, וכנגדן ד' רגלים ושמיני¹⁰ אף שרגל בפני עצמו, מ"מ תשלומין כו', ונטפל אל סוכות, {צו ע"ד} דרגא דיעקב. וז"ש לא תהו בראה למיתב בינייהו, ברע דאז פרודא באתוון (פו ע"א), אלא לשבת יצרה, לשבת בית עם תפארת אדם, כנ"ל למעבד ישובא מינייהו להתוסף על ישראל. ומשה טעה בזה, שסבור שהם מסט' דטוב, אבל כבר נבררו כל מצרים בגלות, ולכן נאסר לירד למצרים, וכן לע"ל אין מקבלין גרים לימות המשיח מטעם זה, וכמ"ש האריז"ל¹¹ דר"ב ניצוצין נבררו במצרים, והן הר"ע שבהן ערב רב, ור"ת שלהן ר"ע, והנשאר שבהם גרם לו רד¹² בגלות הזה, כמ"ש ברע"מ פ' משפטים (קיד ע"א)¹³ ומשה עלה אל האלהים לברר פ"ו הנשאר מרפ"ח, ולא נסתיע בעון העגל, שפגמו בשם אלהים, כמ"ש בפ' תשא (קצא ע"א)¹⁴ כמי אלה¹⁵, וגרם הגלות עד שיתברר. וז"ש ובגין האי ה' אלה דאינון כו', דהתפלה הוא במלכות, ג' תפלות להעלותה בג' אבהן, וז"ש לנחתא בהון, ר"ל האבהן בשבילה, וכן הוא הגלות דזרע אבהן, שהן הישראל, ירדו בגלות, להעלות ניצוצות דילה ולהעלותה:

Commented [YL1]: מ סובך

Commented [YL2]:

ומשום הה' הזו, אלה, שהם שלשת אבות, תקנו שלש תפלות, להוריד בהם את הקדוש ברוך הוא ולהעלות בהם את	ובגין האי ה' אלה דאינון תלת אבהן תקינו תלת צלותין לנחתא בהון לקודשא בריך הוא
--	--

– מאיר התיקון –

⁹ ז"ל בשלימות:

¹⁰ פ' שמיני עצרת.

¹¹ עי' פע"ח (ק"ש ג): והנה בכל הגאולות לא היו שלימות, כי עדיין נשארו איזו ניצוצין קטנים אשר גברה יד הקליפה בהם מאוד, ולא יכלו להתברר כ"א באריכות הזמן, ולכן לא הוצרכו ישראל להתאחר שם ויצאו מן הגלות ההוא, ואמנם לטעם זה לא אסרה תורה חזרה למקום ההוא, כי עדיין צריך שיגלו לשם אותו אדם הבא משורש אותן ניצוצין שנשארו שם, כדי להוציאם משם, אך במצרים לא נשאר בה שום שורש ועיקר כלל, וא"כ מה צריך לחזור שם. וא"כ, בשאר ארצות אע"פ שכאשר גלה ישראל ביניהם, הוא מכניע הקדושה ומכניסה הוא שם לצורך, בסוד עת אשר שלט האדם באדם לרע לו, אבל מי שחוזר ליכנס למצרים בחנם, הוא גורם גלות השכינה על חנם ללא תועלת, וחוזר ומחיה את החיצונים וכו'.

עי' לקוטי תורה פרשת מקץ: סוד הערב רב שתנערבו ניצוצין דקדושה במצרים לכן רצה משה להעלותם אך הקב"ה ראה שהנה עדיין לא היו מתוקנין וראויין ולא היה רוצה להוציאן עדיין אמנם ב' מינים היו ואלו נקראים ערב רב ויש ערב קטן כנזכר בזוהר פ' תשא, שאית ערב רב ואית ערב זעיר כנזכר בזוהר בסוד בין הערבים, ואלו הם הערב רב שיצאו מדעת העליון הנקרא רב, ולא מצד היסוד הנקרא קטן, לכן ער"ב ר"ב גי' דע"ת וכו'.

ועי' רמ"ז: לבתר סטא זינא לזיניה, פ' שצד הרע גבר בהם. ועוד י"ל כמ"ש בכתבי הרב, כי מאותם הרפ"ח ניצוצין נכללו ר"ב בחינות מהם והיו קרובים להתקן, ונשארו פ"ו השרשיות והחזקות, ואלמלא כוונה רעה של ערב רב בשעת מתן תורה היה מתוקן הכל, אבל הם גנבו שור מן המרכבה דתמן שם אלקים וחזרו ליפול ר"ב, וז"ש סטא זינא לזיניה, הר"ב הלך לו אצל הפ"ו. ואתו אינון ערב רב, ולכן נמעטו מן הקדושה:

ועי' קהלת יעקב (ערך רפ): רפ"ח ניצוצין מ' מלכין דמיתו נפלו בשברי כלים, וזה סוד ורוח אלהים מרחפת רפ"ח מת, ובמצרים העלו ר"ב ניצוצין, וזה שאמר וגם ערב רב עלה אתם, וזה שאמר וירדו אחי יוסף לשבור ב"ר במצרים, ופ"ו נשאר לתקן עד ביאת משיחנו, וזה שאמר ורוח אלהים ורוח זה רוחו של משיח נשאר לו לתקן פ"ו ניצוצין כמנין אלהים, מפירוש תלמיד הרב על ספרא דצינעווא דף קכ"ו ע"ב:

¹² נדצ"ל ר"ד.

¹³ עי' מלואים אות.

¹⁴ עי' מלואים אות (ה).

¹⁵ עי' לעיל צו ע"ב.

<p>לסלקא¹⁶ לשכינתא בהון דאיהי ה' זעירא דעמודא דאמצעייתא איהו גופא ותרין דרועין דיליה ימינא ושמאלא דבהון אחיד בה ועל גופא אסתלקת ומאן סליק לה על גופא מ"י אימא עלאה מי ברא אלה, וכד סלקת סלקין עמה כל צבא דלעילא הה"ד המוציא במספר צבאם וכל ישראל דאינון שתין רבוא מתייחסין בצבא דלעילא לכלם בשם יקרא כלהו אתקריאו על שם צבא דלעילא איש לא נעדר מחושבנא:</p>	<p>השכינה, שהיא ה' קטנה. שעמוד האמצעי הוא הגוף, ושתי זרועותיו ימין ושמאל, שבהם אוחז בה, ועל הגוף היא עולה. ומי מעלה אותה על הגוף, מ"י, האם העליונה, מי ברא אלה. וכשעולה עולים עמה כל הצבא שלמעלה, זהו שנאמר "המוציא במספר צבאם". וכל ישראל, שהם ששים רבוא, מתייחסים בצבא שלמעלה, "לכולם בשם יקרא", כולם נקראו על שם הצבא שלמעלה, איש לא נעדר מהחשבון.</p>
--	---

דבהון אחיד בה - כמ"ש שמאלו תחת לראשי וימינו תחבקני (שיה"ש ב ו) וכמ"ש שבנינה אדני הוא מימינא ושמאלא, שנעשו מאל אלהים ה', ג' הויות דגדלות¹⁷, וכן העלאה דגרים מצד אברהם ויצחק, דבהון אחיזה לאומין מצד עשו (פי' עמלק) וישמעאל, ועל גופא דיעקב אסתלקו, שהן ישראלים וכמ"ש גיירני ע"מ שתשימני כהן גדול גר הקל כו': **ומאן סליק לה כו'** - דהיא תשובה, דבה סלקא תפילה. וכן הגרים ששבו לה', וזהו אלה תולדות כו' בהבראם, דאלה בהבראם מתהו, להעלות הה' דאברהם ולבררה מתהו, ביום עשות כו', וזהו אלהים דבראשית, דמי שמעלה הה', כנ"ל נתחבר עם אלה, וז"ש **מי ברא אלה: וכד סלקת כו'** - ר"ל, בתפלה וכן לעתיד לבא: **וכל ישראל כו'** - דבמספר קאי ג"כ עלייהו, דנספרו במדבר שתין רבוא, ונאמר בהן כל יוצא צבא, ועל צבא יצאו צבאות ה' כו': **דאינון שתין רבוא מתייחסין בצבא דלעילא** - כמ"ש בפ' שמות (ד ע"ב) דתנינן שית מאה אלפין רתיכין קדישין נחתו עם יעקב למצרים וכלהו סליקו מתמן כד נפקו ישראל ממצרים הה"ד ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו' שש מאות לא נאמר אלא כשש כגוונא דנפקו אלין כך נפקו אלין כו'¹⁸, וכן לע"ל, וזהו המוציא מגלות, במספר צבאם, דעילא ותתא, ע"י מי ואלה כנ"ל: **לכלם בשם כו'** - כמ"ש בפ' בהעלותך (קנ"ד) דכל חושבנין דדגלים הכל במשריין דלעילא והכל בשמהן דלהון. וז"ש במספר שמות כו', וכמ"ש בווהר (ח"ג סד ע"ב)²⁰ בענין מזמרי שירתא אסף והימן וידותון, וז"ש **איש לא נעדר מחושבנא**, דהכל נקראו על צבא דלעילא, דלכן נאמר בכולם, במספר שמות, מלבד השבטים והמשפחות דנתייחסו על צבא דלעילא, תריסר ושבעין, והכל בשמהן, כל ס"ר בשמותם לגלגלותם כל יוצא צבא כו', וכן לע"ל עוד תעבורנה הצאן ע"י מונה (ירמיה לג יג, במ"ד פ"ב ס"י יא, זהר ח"ב קה ע"ב):

<p>ושכינתא בגלותא בזמנא דאיהו מרחק יצח ע"א} בעלה מינה לזמנין אתפרנסת על ידי שליח</p>	<p>והשכינה בגלות, בזמן שהוא מרחיק בעלה ממנה, לפעמים מתפרנסת על ידי שליח, לפעמים על ידי</p>
--	--

– מאיר התיקון –

¹⁶ בענין עליה, עי' כללים ח"א לו ע"ג: אמנם אין הכוונה שהם יוצאים ממקומם ח"ו ועולים למעלה, כי א"כ הרי הוא אינו טובה ושבח כלל, אלא אדרבה שהוא חסרון ופגם גדול כי הוא כעין מיתה* ח"ו, שיוצא האור מהכלי, וזהו שאמר הרב בשעה"כ (דף סח סע"א) כי העצמות שבתוך הכלים אינו זו ממקומו כלל, וכן אמר ג"כ בדף עג ע"ג שם וכן במב"ש (לח ע"א מדפוה"ח תרס"ד) (כי אינו עולה העצמות אלא רק בעת הפגם כמ"ש בדרושי פנימיות וחיצוניות (דרוש ה) ע"ש כי הוא כעין מיתה ח"ו). אלא הכוונה הוא כי נמשך להם אור גדול מלמעלה למטה במקומם גופה, עד שנתעלה התחתון ומתחלף למדרגת העליון.

* עי' בזה בכללים ח"ב יז ע"ב שמביא מקורו מפרצופים דרוש ו' בהשמ"ש האחרון שם, ובמוחין פ"ה בהשמ"ש, וכן עי' ביאורים ח"א לד ע"ד שמביא מקורו מרחובות הנהר (בדפים ח-ט מהדורת ווארשא תרנ"א).

ובענין ירידה, היינו שיש זיווג למעלה ויורד שפע למטה, שאם הבחי' יורד למטה הרי זה קיצוץ בנטיעות.

¹⁷ עי' דברי רבינו בספד"צ כה ע"ב: המוחין דז"א נקראים הו"ה, שז"א עצמו נקרא אלקים¹⁷ וע"י המוחין נקרא ז"א הו"ה כידוע. ועי' לעיל מח ע"ב: בצלותא דשחרית סלקא בשמא דאתקרי א"ל הא"ל הגדול ודאי בצלותא דמנחה סליקת בשמא דאתקרי אלה"ם בצלותא דערבית סליקת בשמא דאתקרי יהו"ה ורזא דמלה א"ל אלה"ם ה' דבר ויקרא ארץ.

¹⁸ עי' לשונו בשלימות במלואים אות (ו).

¹⁹ עי' מלואים אות (ז).

²⁰ עי' מלואים אות (ט).

<p>לזמנין על ידי אבהן לזמנין על ידי אימא לזמנין על ידי אבא לזמנין על ידי בנין לזמנין על ידי דצדיק וכלא יהיב בעלה דאיהו ו' איהו בין אבא ואימא בן י"ה וכד איהו בין אבא ואימא נחית לה פרנסהא על ידי אבא ואימא וכד נחית בין תרין דרועין דאית בהון שית פרקין נחית לה פרנסה בתרין דרועין וכד נחית בגופא דאיהו יעקב נחית לה מזונא על ידיה וכד נחית בתרין שוקין דאינון שוקיו עמודי שש (שיה"ש ה טו) דאית בהון שית פרקין נחית לה מזונא על ידיה וכד נחית בצדיק נחית לה מזונא על ידיה וכד נחית בה [פו ע"ב] דאתחבר ו' בה' לא צריך לנחתא מזונא לה על ידי שליחא בעלמא אלא על ידיה וכד נפיק בה אסתלק עד אין סוף דאיהו א'.</p>	<p>האבות, לפעמים על ידי האמא, לפעמים על ידי האבא, לפעמים על ידי הבנים, לפעמים על ידי הצדיק, והכל נותן בעלה, שהוא ו', הוא בין אבא ואמא, בן י"ה. וכשהוא בין האב והאם, הוא מוריד לה פרנסתה על ידי האב והאם. וכשירד בין שתי הזרועות, שיש בהם ששה פרקים, מוריד לה פרנסה בשתי זרועות. וכשירד בגוף, שהוא יעקב, מוריד לה מזון על ידו. וכשירד בשתי השוקים, שהם "שוקיו עמודי שש", שיש בהם ששה פרקים, מוריד לה מזון על ידו. וכשירד בצדיק, מוריד לה מזון על ידו. וכשירד בה, שמתחבר ו' בה', לא צריך להוריד לה מזון על ידי [שום] שליח בעולם, אלא על ידו. וכשיוצא בה, מתעלה עד אין סוף, שהוא א'.</p>
---	---

ושכינתא בגלותא כו' - אמר זה כאן משום שמסיים, זכאה איהו מאן דמסלק לה לאתרה כו' ובמאי חזרין ליה לאתרי' כו' המייחדים שמו כו', והוא חמשין אתוון דמ"י דק"ש כמש"ל ריש תיקון מ"ט וזה מי ברא אלה המוציא כו' והמעלה אותה, כנ"ל ועמ"ש בסוף התיקון: בזמנא כו' לזמנין כו' וכלא יהיב כו' - כ"ז קאי אדעת, דהוא בעלה, דרגא דמשה, וביה תליא מזונות, בב' אחסנתין²¹, כמש"ל בתיקון מ, והוא ההולך בין או"א ונק' בן י"ה, בינה (אד"ו רצ ע"א²²) על שמו, והוא המתפשט בכל ו"ק²³ לכמה נהרין, כמש"ל (צא ע"א) אית נהר כו' ואית נהר כו', לפי התפשטותו אם בחסד ואם בשאר ספירה, וכמ"ש כאן וכד איהו נחית כו' וכד איהו נחית כו', והכל במזונות, אבל יחודא בב' עיטרין אינו אלא בצדיק, כמש"ל (פו ע"ב) דלית {צח ע"א} יחודא לחתן וכלה כו', וכמש"ל בתיקון נ"ו בארוכה, אבל מזונות אפשר ע"י שליח, וכמו שמפרש והולך: לזמנין אתפרנסת ע"י שליח - מט"ט, וכמ"ש למטה וכד נחיתת מאתרהא כו': לזמנין ע"י אבהן כו' - חשיב כל הספירות לבד כתר ומלכות, דכתר ומלכות בה בחי' אחרות, כמ"ש למטה וכד נחית בה כו' וכד אסתלק עד א"ס כו' (ות"ת לא חשיב משום דאמר, וכולן יהיב בעלה כו', ובת"ת אין רבותא, דשם עיקר מקומו) אבל למטה דחשיב המקומות בפרטות, וכד נחית כו', חשיב כל הע"ס: בעלה דאיהו ו' - ע"ל (לח ע"א לה ע"א) כל צינורין אינון אתשקיין מן את ו' דאיהו נהר דנגיד ונפיק מערן ואיהו צינור דנפיק ממעיינא דמיא דאיהו את י' ומניה אתפשטא ה"א דאיהי ים עילאה וז"ש, איהו בין או"א, בן י"ה, ר"ל דבינה נק' בינה על שם דכליל לון לאלו ג', או"א ונהר, והכל בה"א דילה כידוע. והכל בוא"ו, כאן בוא"ו שבתוך הה"א, שכתוב שתי כתפות כו' אל שני קצותיו וחבר, וכמש"ל בתיקון י"ט, וכן בב' ידים דבהון שית פרקין ידיו כו', ממולאים בתרשיש, ואמרו בתרי שש, וז"ש בין תרין דרועין כו', דלא נחית בפחות משש: וכד נחית בגופא - דאיהו כליל שית דב' דרועין, וכן צדיק כליל ב' שוקין, וכמ"ש בהרבה מקומות. ואמר דאיהו יעקב, דלא תקשי הלא ו' הוא בגופא, ת"ת, ואמר יעקב, דיעקב מלבר בגופא ומשה מלגאו (לעיל כט ע"ב) ההוא נהר כנ"ל: וכד נחית בה כו' - הוא לע"ל, שהדעת יהיה בארץ, ומלאה הארץ דעה כמים כו' (ישעיה יא ט), שהוא הנהר, וזהו חיבור וא"ו בה"א²⁴: וכד אסתליק עד כו' - שהוא בכתר למקומו, אז עניים ואביונים מבקשים מים ואין, דאסתליק לאין²⁵, דשם אין, דאין השגה בו כלל. והוא בגלות האחרון, ואין אתנו יודע כו' עד יערה רוח כו'²⁶, וכן המזונות לכלל ישראל בצמצום גדול, וכל דנחית יותר הוא

- מאיר התיקון -

²¹ עי' אד"ז רצא ע"א.

²² עי' לעיל הערה.

²³ עי' לעיל הערה.

²⁴ נדצ"ל ו' בה'.

²⁵ עי' דבי התליא אין

²⁶ ז"ל בשלימות:

יותר קרוב אלינו, עד דנחית בה, וזו אינו עד לע"ל. אבל שאר הדרגין, הכל באפשר לפי המעשים, וכמ"ש למטה וכל דא כפום עובדיהון דישראל:

<p>מזונא דילה לאו בזכותא תליא מלתא²⁷ ולא בחיים²⁸ דאינון אבא ואימא ולא בבני²⁹ דאינון נצח והוד אלא במזלא תליא מלתא וכד נחיתת מאתרהא ונחית³⁰ קודשא בריך הוא לדיירא³¹ עמה אתמר ביה³² ובבנהא אין מזל לישראל אלא³³ קודשא בריך הוא רכיב על כרו"ב דאיהו מטטרו"ן ואיהו כרו"ך ומתפרנסת על ידיה דאיהו עבד עולם עבד דילה ובההוא זמנא איהי אתרפנסת על ידי שליח וכל דא כפום עובדיהון דישראל הכי אתרפנסת:</p>

לה, עד עולם של יובל, שאז יצא לחירות, הנה מלכך יבוא לך כו' (זכריה ט ט) כי הנני בא ושכנתי בתוכך כו' (שם ב יד), והנה כל סליקו דאסתלק הוא, היא נחיתת כנגדו, דכד הוא בה, אז היא בהיכלה, וכד הוא בצדיק, אז יורדת לחכמה דבריאה, כי כתר דבריאה הוא במלכות דאצילות. וכן הוא הדרגין באור חוזר, כתר במלכות, וחכמה ביסוד, ובינה בהוד, וכן כולם כידוע. וידוע שבה הוא דרגין דאור חוזר, וכן כולם עד כשהוא מסתלק בכתר, אז היא במלכות דבריאה, ששם נק' אסתר, דמסתרת במט"ט, כי מלכות הוא כתר דמט"ט כנ"ל, ושם הסתר אסתיר פני כו' כמ"ש מנין לאסתר מן התורה שנאמר כו', וכמו שהוא אל מסתתר כנ"ל, ושם היא שושנה בין החוחים (&), ע"י זהר ח, א א ע"א), דמט"ט הוא עץ הדעת, וז"ש זכאה איהו מאן דסליק לה לאתרה ולקב"ה לאתריה ר"ל דנחית קב"ה לאתריה (בסוד עולה ויורד) :

<p>זכאה איהו מאן דסליק לה לאתרה ולקודשא בריך הוא לאתריה דאתמר ביה (הנה יהו"ה רוכב על עב קל (ישעיה יט א)) הנה ה' יוצא ממקומו אמר ליה רבי אלעזר אבא וכי יכול בר נש לאחזרה לקודשא בריך הוא לאתריה אמר ליה אין כמה דאשכחנא ברוד דאמר אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום לה' כו' (תהלים קלב ד - ה) בההוא זמנא דבר נש אחזר ליה לאתריה מה כתיב ביה ממקומו יפן ברחמיו לעמו ובמאי חזרין ליה לאתריה אלא בשלימו דתקונא דתקינו בצלותא ואוכח דבתר דאמר ממקומו יפן ברחמיו לעמו אמר המיחדים את שמו ערב ובקר תמיד בכל יום אומרים פעמים ואינן ה"ה דצריך לאחזרא י' לגבי ה' דאיהו מקום דלעילא ולאחזרא ו' לגבי ה' דאיהו מקום דלתתא בגין דקודשא בריך הוא אומי דלא יחזיר לה' דלעילא עד דיחזיר לה' דלתתא ורזא דמלה לא אבא בעיר וגו' והא אוקמוה:</p>	<p>אשרי מי שמעלה אותה למקומה ואת הקדוש ברוך הוא למקומו, שנאמר בו (הנה יהו"ה רכב על עב קל"), הנה יהו"ה יצא ממקומו, אמר לו רבי אלעזר, אבא, וכי יכול אדם להחזיר את הקדוש ברוך הוא למקומו. אמר לו, כן, כמו שמצאנו בדוד, שאמר "אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום ליהו"ה כו'", באותו זמן שאדם מחזיר אותו למקומו, מה כתוב בו "ממקומו הוא יפן ברחמיו לעמו", ובמה מחזירים אותו למקומו, אלא בשלמות התקון שתקנו בתפלה, ומוכיח שאחר שאמר "ממקומו יפן ברחמיו לעמו" אמר "המיחדים את שמו ערב ובקר תמיד בכל יום", אומרים פעמים, והם ה"ה, שצריך להחזיר י' לה', שהוא המקום שלמעלה, ולהחזיר ו' לה', שהיא מקום שלמטה, משום שהקדוש ברוך הוא נשבע שלא יחזיר את ה' שלמעלה, עד שיחזיר את ה' שלמטה, וסוד הדבר "לא אבא בעיר וגו'", והרי פרשוה.</p>
--	---

שלימו דתיקונא כו' המייחדיים כו' - ר"ל, דאמר פעמים באהבה כו', ומוכח דבק"ש מחזירים אותו למקומו, דז"ש ממקומו, שיחזור למקומו, ומשם יפן כו', בזכות המייחדים, ואמר בסוף תיקון כ"ה דב' פעמים ק"ש הוא שושנה עלאה ושושנה תתאה, וז"ש ואינן ה"ה, ר"ל אלו פעמים הן ה"ה. ואמר דצריך לאחזרא כו' ולאחזרא כו' ואמר בגין דקב"ה אומי כו', כמש"ל בסוף תיקון כ"ה בגין דשושנים אינן רמיזין לקבל בית ראשון ושני כו', וכאן לכאורה משמע דהיחוד בשחרית הוא עם חכמה, אבל למעלה בריש תיקון מ"ט אמר ערב ובקר צריכין ליחדא לה עם מלכא כו' דתמן בעלה בינייהו ישראל, וצ"ל דמ"ש כאן י"ה ג"כ בז"א, די"ה בשמים וו"ה בארץ, והכל בז"א וכמ"ש בתיקון נ"א ועמש"ש:

תקונא חד וחמשין

<p>בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ (בראשית א א) מאי את אלא הכי אוקמוה קדמאין (צח ע"ב) כל אתין לרבויה ודא א"ת אורייתא כלילא מא' ועד ת' דבה אתבריאו שמיא וארעא ועוד את השמים שמים דא קודשא בריך הוא הה"ד ואתה</p>	<p>"בראשית ברא אלהים את השמים ואת הארץ", מה זה "את". אלא כך פרשוה הקדמונים, כל האתים הם לרבויה. וא"ת הזו, התורה כלולה מא' עד ת', שבה נבראו שמים וארץ. ועוד "את השמים", "שמים" זה הקדוש ברוך הוא,</p>
--	--

<p>תשמע השמים (מלכים א' ה' לב) ואת בת זוגיה עמיה ואת דא צדיק ובת זוגיה הארץ מאנא דכלהו לאפקא בה זרעין ואבין ורוא דמלה וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו' (בראשית ב' ה):</p>	<p>זהו שנאמר "ואתה תשמע השמים". "ואת", בת זוגו עמו, "ואת", זה צדיק ובת זוגו, "הארץ", הכלי של כולם, להוציא בה זרעים ופירות, וסוד הדבר "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וגו'".</p>
--	---

בראשית כו' - כאן מפרש אלהים דפסוק, וכל שיח כו' כי לא המטיר כו'³⁷, כמו שמפרש והולך, **דבה אתבריאן שמיא וארעא**, ר"ל כ"א מכ"ב אתוון, כמ"ש בזו"ח (שיה"ש נב ע"ד סו ע"ג)³⁸ עש"ב, ולכן נאמר בכל א' "את" בלחודיה, והיא נק' {צח ע"ג} אתה, בה' אותיות מנצפ"ך דבה, כידוע³⁹. וע' בסבא פ' משפטים⁴⁰ ומ"ש בא"ז (רצ ע"א) דחכמה נק' אתה⁴¹, ג"כ על הגילוי הזה, והן כ"ח אתוון דעובדא דבראשית, כח אדני⁴², והוא בהשלים האלף לאַלף⁴³, אני ראשון ואני אחרון (ישעיה מד ו). והוא השער הנו"ן⁴⁴, דלא אתגליא בא"ב, שהוא הדעת במקומו⁴⁵, אלף אדרין⁴⁶, אלף בינה (שבת קד ע"א)⁴⁷, ושאר כ"ב אתוון וכ"ז הם מ"ט שערים, דעת המתפשט, וזהו "ואת דהארץ", וכן הוא נ' שערי בינה באתוון⁴⁸ ונקודין, וכן הוא ל"ב נתיבות באתוון ונקודין⁴⁹, ועמ"ש במ"א: ועוד את כו' - דאת בכ"מ הוא נוק⁵⁰, והיא בג' מקומות, והכל בקו האמצעי, בכתר ת"ת ויסוד, והוא סוד שם י"ב⁵¹, כמ"ש בתז"ח (&⁵²), וכ"ז⁵³ היא דבוקה עמו, אך יש עוד בחי' פרצוף נוק', והיא הארץ⁵⁴, ועמה י"ג, י"ג מכילין דרחמי, ד' לחודי אסתמכן⁵⁵, מקומות החלקים⁵⁶, וביה⁵⁷ ט', והן תתן אמת כו' (מיכה ז כ), והוא א"ח ד'⁵⁸, אבל כאן לא הזכיר אלא מו"ק דיליה, אבל ג"ר רמוזין בג' תיבות - מאיר התיקון -

Commented [YL3]: ה
יה כתוב וכ"ה?

Commented [YL4]: ע
י' דברי רבינו לעיל סוף
תיקון מז, וצ"ע

Commented [YL5]: ה
יה כתוב וכ"ה?

³⁷ ז"ל בשלימות: וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר הו"ה אלהים על הארץ ואדם אין לעבד את האדמה.

³⁸ עי' מלואים אות (יא).

³⁹ עי' מלואים אות (יב).

⁴⁰ עי' מלואים אות (יג).

⁴¹ ז"ל: האי חכמתא אקרי עדן והאי עדן אתמשך מעדן עלאה סתימא דכל סתימן ומהאי עדן אקרי שירותא בעתיקא לא אקרי לא הוי שירותא וסימא ובגין דלא הוי ביה שירותא וסימא לא אקרי אתה בגין דאתכסייא ולא אתגלייא ואקרי הוא ומאתר דשירותא אשתכח אקרי אתה ואקרי אב דכתיב (ישעיה סג) כי אתה אבינו.

תרגום: חכמה זו נקראת עדן. והעדן הזה נמשך מהעדן העליון הסתום מכל הסתומים, ומהעדן הזה נקרא תחילה. בעתיקא אינו נקרא, אין בו התחלה וסוף. ולפי שלא היו בו התחלה וסוף, לכן אינו נקרא "אתה", לפי שהוא מכוסה ואינו מתגלה ונקרא "הוא". וממקום שנמצא התחלה נקרא אתה, ונקרא אב, שנאמר "כי אתה אבינו".

⁴² עי' לעיל צז ע"א, ועי' במדבר (יד יז) ועתה יגדל נא כח אדני כאשר דברת לאמר.

⁴³ עי' מלואים אות (יד).

⁴⁴ עי' לעיל פד ע"ג ד"ה אר"א וכי מאן, וכן נב ע"ד ד"ה ובג"ד אתקריאת.

⁴⁵ פי' חסר התגלות הדעת הזאת, עי' ע"ח שער כה" דרוש ב (ב) אות יז בענין א"ל דעות ה', וכן שם דרוש ו, עי' דברי רבינו בספד"צ ד ע"ג ההבדל בין אורא ואשא לאורא דכיא ואשא דכיא.

⁴⁶ עי' אד"ר קלו ע"א: בחללא תליתאה נפקין אלף אלפין אדרין ואכסדראין דדעתא שרייא עליהו.

⁴⁷ עי' מלואים אות (טו).

⁴⁸ עי' לעיל מב ע"א.

⁴⁹ עי' דברי רבינו בס"י ג ע"ב: ל"ב נתיבות הן עשר נקודות וכ"ב אותיות (זהו בראשית קד ע"ב), שחו"ב כלולים זה בזה בסוד הבן בחכמה וחכם בבינה כמ"ש למטה (משנה ד'). ולכן כל הל"ב נתיבות ג"כ בבינה, ל"ב אלהים דעובדא דבראשית.

⁵⁰ עי' מלואים אות (יב).

⁵¹ עי' מלואים אות (טז).

⁵² אם זה דברי הגר, שם עי' שם יח ע"ד כג ע"ג, ל ע"ג, לד ע"ב, לו ע"ג

⁵³ היינו כל אלה הבחינות הם כאשר הנוק'.

⁵⁴ היינו בחי' הרביעית היא ירדתה לבי"ע.

⁵⁵ נדצ"ל אסתמכו (ספד"צ יח ע"ב), ועי' בהגר"א יח ע"ד: הן נגד תקונין של א"א שאין בהם שערות, ג' ה' ז' י"ב, ותיקוני נוקבא הוא בלא שערות כידוע. ועי' מלואים אות (יז).

⁵⁶ פי' ללא שערות בתיקו"ד דא"א.

⁵⁷ פי' בתיקו"ד דז"א, עי' דברי רבינו בספד"צ.

⁵⁸ עי' דברי רבינו בספד"צ כה ע"ב: והתקונין עלאין דע"ק [פי' הפנימיות דת"ד דא"א] הן דמיכה (ז יח) מי א"ל כמוך כו', וט' דז"א הן (תהלים קיח) מן המצר קראתי י-ה, ונגידו דרבות קודשא דע"ק בט' דז"א הן ט' דשלח לך (במדבר יד יח) ה' ארך אפים כו'.

⁵⁹ עי' זהר ח"ב קטז ע"א ושעה"כ ג ע"ד.

הראשונות, בראשית ר"ת וס"ת, בת, דשם מקומה, והוא בחי' נוק' דע"י, ברח לך כו' (במדבר כד יא, ספד"צ כא ע"ב), ו"ברא אלהים" הן ר"ת וס"ת אב אם, הרי ג"ר. את השמים ואת הארץ ז"ת, ג' תיבות "את השמים ואת ז"א, "הארץ", פרצוף דמלכות. "השמים", ת"ת כולל חג"ת, ו' ד"ואת", יסוד, כולל נה"י, ובכל א' נוק' משלמת לד', רביעית לכל תלת (ה ע"ב), וכמ"ש בתז"ח שם, ושזה הוא סוד שם י"ב וכנ"ל: **הארץ כו' - הוא פרצוף כו'**⁶⁰ דכלילא מכולהו⁶¹, ואמר **זרעין ואיבין**, כמו שמפרש והולך, וכל שיח כו' וכל עשב כו', והם דת"ת ויסוד, כמו שמפרש והולך, שיח בצדיק ועשב בת"ת והכל בארץ, ואמר **וכל כו' וכל כו'**, כמ"ש דהכל בה, **מאנא דכולהו כו'**, וענין הנוק' בג' המקומות, כי אין השפעה בכ"מ עד שיהיה זיווג⁶², מיניה וביה⁶³, וב' הקצוות חו"ג, הן זו"נ, ולכן בת"ת, שצריך לכלל משניהם, לכן בו ג"כ זו"נ⁶⁴, וכן בכל קו האמצעי, בחו"ב ונו"ה כידוע, וכל נוק' הוא פתיחא⁶⁵, והן בג' מקומות הנ"ל, בפה מקום הכתר וכן דעת וטבור בת"ת ועטרה ביסוד, ואלו ג' נקבים הם סוד שלשה נקודין חולם שורק חירק, בראש בטן גויה, וזש"ל (לח ע"א) ות"ח שכינתא תתאה כד איהי אתשקייא מן נקודין אתקרי חירק חולם שורק למאן להווא כו', ובכ"ו נקודין, הרי ט', **והארץ מאנא דכלהו, וז"ס ד' בכ"מ**⁶⁶:

:Commented [YL6]

:Commented [YL7]

<p>אמר רבי שמעון ברי רזא עלאה הכא אף על גב דכלא אתברי ואתקן בשמא דיהו"ה דאינון את השמים⁶⁷ ורזא דמלה י"ה בשמים ו"ק בארץ הה"ד (תהלים צו יא) י"שמחו ה'שמים ותגל ה'ארץ עם כל דא דכלא אתקן בארבע אתוון לא נחית נביעו מלעילא על זרעין ואיבין דאינון שיח השדה דאיהו צדיק ועשב השדה דאיהו עמודא דאמצעיתא ולמה בגין דאדם אין דאיהו יו"ד ה"א וא"ו ה"א לעבוד את האדמה:</p>	<p>אמר רבי שמעון, בני, סוד עליון יש כאן, אף על גב שהכל נברא ונתקן בשם של יהו"ה, שהם "את השמים", וסוד הדבר, י"ה בשמים, ו"ה בארץ, זהו שנאמר י"שמחו ה'שמים ותגל ה'ארץ", עם כל זה שהכל נתקן בארבע אותיות, אין יורדת נביעה מלמעלה על הזרעים והפרות, שהם שיח השדה שהוא צדיק, ועשב השדה, שהוא העמוד האמצעי, ולמה, משום ש"אדם אין", שהוא יו"ד ה"א וא"ו ה"א, "לעבוד את האדמה".</p>
--	---

אר"ש כו' דאינון את השמים ואת הארץ כצ"ל: ורזא דמלה י"ה כו' - ר"ל, י"ה הוא בת"ת, ונוק' ו"ה בצדיק ונוק', דידוע שו"ק כוללין הויה שלימה, וחג"ת הן מקום אימא, שבינה נעלמת בהן, ונה"י מקום הנוק'⁶⁸, וכידוע בסוד קו המדה⁶⁹, מן העולם ועד העולם⁷⁰, ואין בין מים למים כו'⁷¹, לכן חג"ת נק' שמים, ע"ש הבינה, דאיהי שמים. ונה"י ארץ, ע"ש הנוק', וזהו, **ישמחו השמים, י"ה בשמים כו': עם כל דא כו' בגין דאדם אין כו' - הענין כי ג' שותפין באדם (נדה לא ע"א) זו"נ וקב"ה, וכן נחלק הכל בג', כל עניני העולם, משפיע ומקבל וקב"ה המסייע לדבר, אם ה' לא יבנה בית כו'⁷² בוניו, הן זו"נ. וכן בכל דבר, נשיאים ורוח וגשם אין כו' (משלי כה יד). נשיאים מלמטה ורוח מלמעלה, משיב הרוח כו', וכן אין בכל זיווג הריון עד שה' נותן הריון, וכן אמר אדוניהו, כי*

- מאיר התיקון -

⁶⁰ נדצ"ל נוק'.

⁶¹ עי' זהר ח"ג רסג ע"א.

⁶² עי' מבר"ש ד ע"ג: א"א להוציא אורות אלא בכח זווג.

⁶³ צ"ע בלשון זה, שהרי הלשון של זיווג מיניה וביה (ע"ח נקודות ד), הוא רק נוגע לכתר, שאין לו נוק'.

⁶⁴ עי' לקמן ד"ה ורזא דמלה י"ה.

ישנם בת"ת ב' הבחי', כי ישנו שם בחי' י"ב שהם שורש לה"ק והוא ה"ב שבדעת, וכן ישנו שם בחי' י"ב אשר הו"ק הוא שרשם, והוא ה"ב דשורש הנוק' שבת"ת. וזהו מ"ש הרב (ע"ח טנת"א ז) שה"ב הם השורשים (ביאורים ח"א פד ע"א).

⁶⁵ עי' לעיל נ ע"ד (לש"ו), שכן שם איתא שהטבור סתום ורק הפה והיסוד יש פתח פתוח.

⁶⁶ עי' דע"ה ח"א ד ע"ג ליקוט א'.

⁶⁷ ואת הארץ (נוסף בגר"ל).

⁶⁸ עי' רתיכא עלאה ותתאה (זהר ח"א יט ע"א).

⁶⁹ עי' דברי רבינו בספד"צ כא ע"א: בוצינא דקרדינותא הוא הדעת, שהוא קו המדה שמתפשט בכל הגוף, שדעת מתפשט בכל גופא, ומלייא אדרין ואכסדראין.

⁷⁰ עי' מלואים אות.

⁷¹ אין בין מים העליונים למים התחתונים כמלא נימא (לעיל לו ע"א).

⁷² שוא עמליו.

לי היתה המלוכה (מלכים א' ב טו)⁷³, מצד המקבל הייתי ראוי שאני הגדול, וכן מצד הנותנים, ועלי שמו כל ישראל כו', אך ותשב⁷⁴, המלוכה כו', כי מה' היתה לו. וז"ס ב' וא' שנברא העולם בהן, הבריאה בב' והיחוד בא', וז"ש (זהר ח"א) כל יחודי לא יהיה אלא בכך, והן הכל מג' ג', וכל ג' ג"כ נכלל מג', והן חג"ת, הן דז"א, והוא מג'. נה"י כולו דנוק', ונכלל הכל בארץ, פרצוף נוק', דהיא ל"ל מגרמה כלום (זהר ח"א קפא ע"א) וכח"ב ג"ר הוא נכלל בא"א, שותף הג' והוא { צח ע"ד } המייחדם, והוא נביעו ושקיו דלהון בדעת, והוא שמא מפרש, כמש"ל (יג ע"א). וז"ש עם כ"ד דכלא אתקן שהן זו"נ שמים וארץ לא נחית נביעו כו' כמש"ל (יג ע"א) דאשקי לאילנא בההוא נביעו כו' ואו"א נותנין כל א' ה' דברים, שהן ב' אחסנתין⁷⁵, והוא נותן עשר ב' עיטרין, והן עשר⁷⁶ דשמא מפרש. והוא מלגאו ברוח דבה⁷⁷, דהוא שמא מפרש, וז"ש (גדה שם) דעה בינה השכל קלסתר כו', והן עשר נקודין כידוע. וע"ק לא נחית עד דהוא עם נוק', והכל בשבילה. וז"ש לעבוד את האדמה, וכל זרעין ואיבין, הכל בשבילה. וכמו שהוא בזיווג זכר ונקבה, וכן המטר חבור שמים וארץ:

<p>אמר ליה רבי אלעזר אבא שיח מנא לן דאיהו צדיק אמר ליה ברי ביה תשבח ח"י ש' איהו כליל תלת עדרי צאן⁷⁹ דאינון שרשא דאילנא ודא חי עלמין דאיהו אות בצבא דיליה צבאות איהו עמהון כליל תלת דרגין לקבל תלת ענפין דש':</p>	<p>אמר לו רבי אלעזר, אבא, מנין לנו שהשיח הוא צדיק. אמר לו, בני, בו תמצא ח"י, ש' הוא כולל שלשה עדרי צאן, שהם שרש האילן. וזה ח"י העולמים, שהוא אות בצבא שלו (חגיגה טו ע"א⁷⁸), צבאו"ת, הוא כולל עמהם שלש דרגות, כנגד שלשת הענפים של ש'.</p>
---	---

א"ל ברי ביה כו' - שכל שי"ן כולל ג', חסד דין רחמים, בג' ווי"ן שבו⁸⁰, ימינא ושמאלא ואמצעיתא, והוא ש' של עשב ושיח. והנה אע"ג ששי"ן כולל כל הג', מ"מ י"ח ג"כ בשיח, על אות ברית, לפי שיש לו ב' בחי', שאף שנכלל בנה"י, בשם צבאות, ה' צבאות כו', מ"מ אות הוא בצבא שלו, כמ"ש צבאות אות כו'⁸¹, והן ב' בחי' שבו, זו"נ, דכורא נכלל בנה"י, שהן כולן דכורא, יה"ו, ובחי' אחרת נוק'. וכן הוא בעשב ג"כ ב' בחי' הנ"ל, ש' ע"ב, ועשב ושיח דת"ת ויסוד, הן שמים וארץ דזו"נ. ואדם הוא הנביעו, ג' דרגין כנ"ל. והם ג' בני נח, שממנו יצאו שח"י, ונח הוא צדיק, כמ"ש ריש פ' נח, ובניו שי"ח הן נה"י, אך שהזכרו בתורה ממטה למעלה, כי מסט' דצדיק הוא מתתא לעילא כמש"ל (ג ע"ב) כגון פרחים כו'. ואבהן הן מסט' דחג"ת, והן שי"ח ועש"ב, מ"מ לא נחית נביעו התורה לעולם עד שבא משה, והוא מבחי' ג"ר, ש' דיליה כליל ג' קוין כנ"ל⁸², מ"ה דיליה, אדם. והנה זו"נ עש"ב ושי"ח הן ב' דבראשית ומשה א' דאנכי, מייחד וכליל שניהם. וכן א"א כולל זו"נ, ונחית נביעו לשניהם, מ"ד ומ"נ, ה"ח וה"ג, ולכן נקרא משה משה (שמות ג' ד), בג' חג"ת ובג' נה"י, כולל ב' שינין, וב' מ"ה, וכמ"ש שב' מ"ה בז"א בחג"ת ונה"י, וכן ב' שינין כנ"ל, והן ד', שבכל א' מהן ד' חיות, ש' ומ"ה. וכן משה משה גימ' עש"ב שי"ח. וג' נוקבין הנ"ל בחי' נוק': של יסוד, נח בעטרה, ולכן נאמר לו זאת אות הברית, ואבהן של טבור, ששם בחי' ארץ ישראל, טבור הארץ, שהוא טבור הגוף כידוע, ולכן להם ניתנה הארץ. ומשה רבינו ע"ה של כתר,

– מאיר התיקון –

⁷³ ויאמר את ידעת כי לי היתה המלוכה ועלי שמו כל ישראל פניהם למלך ותסב המלוכה ותהי לאחי כי מה' היתה לו:
⁷⁴ עיי"ש פסוק יט: ותבא בת שבע אל המלך שלמה לדבר לו על אדניהו ויקם המלך לקראתה וישתחו לה וישב על כסאו וישם כסא לאם המלך ותשב לימינו:
⁷⁵ עי' אד"ז רצא ע"א.
⁷⁶ אותיות.
⁷⁷ נדצ"ל דביה, ועי' דברי ריבנו לעיל לב ע"ב: דעמודא דאמצעיתא אתחזיא בה מתרין סטרין, א' מסטרא דגופא הו"ה פשוטה, וא' מסטרא דשמא מפרש דאיהו מלגאו, כמ"ש בהתחלת תיקונין (יט ע"ב) יהו"ה פשוטה הוא ד' חיות, ושמא מפרש הוא אדם שעל הכסא, כמ"ש בתיקון ב', וד' חיון הוא נה"ם, ואדם שעל הכסא ת"ת.
⁷⁸ עי' רש"י סנהדרין צב ע"א.
⁷⁹ עי' מלואים אות.
⁸⁰ עי' זהר ח"ב קיט ע"ב.
⁸¹ עי' עוד זהר ח"ג רכט ע"ב, וספר יצירה דפוס מנטובה פ"ו מ"א.
⁸² עי' זהר ח"ב קיט ע"ב.

והוא הדעת דמשה, שהוא הפה, פה אל פה אדבר בו, ולכן הוא זכה לדיבור, והוא אשה הכושית⁸³ אשר לקח, כלת משה, והוא הוריד השכינה לארץ כנ"ל, דלא נחית נביעו כו' ואדם אין לעבוד את האדמה, עד שהוא בא, והכל להשפיע משם על פרוץ נוק', מאנא דכלהו, דל"ל מגרמה כלום (והר ח"א קפא ע"א), עד דאתי דוד ותיקנה, אבן מאסו הבונים (תהלים קיח כב), וניתן לו המלכות לברית עולם:

<p>והרי ש' של שלשת האבות הם, אלא ש' העליונה ענפי האילן, ש' התחתונה שרשי האילן, ולכן "וכל שיח", זה צדיק, "וכל עשב" ע"ב ש', זה יעקב, הכולל שלשת האבות, שהם ענפי האילן, ועולים לשבעים ושנים שמות של ויסע ויבא ויט שבשם הזה נבראו עשבים ואילנות, שהם נשמות הצדיקים.</p>	<p>והא ש' דתלת אבהן אינון אלא ש' עלאה ענפי אילנא ש' תתאה שרשי אילנא ובנין דא וכל שיח דא צדיק וכל עשב ע"ב ש' דא יעקב כליל תלת אבהן דאינון ענפי אילנא וסלקין לשבעין ותריין שמהן דויסע ויבא ויט דבהאי שמא אתבריאן עשבין ואילנין דאינון נשמתין דצדיקיא:</p>
---	---

דבהאי שמא אתבריאן כו' - אע"ג דע"ב הוא בחג"ת כנ"ל, הוא ג"כ בנה"י, ענבים לבנים ושחורים כמ"ש בז"ח שיה"ש (סד ע"ג)⁸⁴ אלא דבחג"ת הוא וה"ו, ששם חו"ג פשוטים, הנהגת השמים, אבל בנה"י שהם מורכבים, ונק' חסדי דוד⁸⁵, לכן גם הוד ישר כמו ת"ת, @@@@ וכמ"ש בפ' בשלח (נב ע"א)⁸⁶ על ת"ת ע"ש, והן ג' ויין, לכן כאן י"ח דשיח, שהוא ג' ויין, אבל שם וה"ו, הוא אהו"ה, דגושפנקא⁸⁷, ו"ה הן בחו"ג, ו' השני, הוא דת"ת, שכולל ב' אותיות א"ה, כי ד' אותיות דגושפנקא הן ד' עיטרין שנוטלין חג"ת, ויעקב נוטל שנים, ועי' בזו"ח (שיה"ש נב)⁸⁸: דאינון נשמתין

– מאיר התיקון –

⁸³ עי' שער המצות שופטים וספר הליקוטין פרק יא שזה אחוריים של יסוד אבא שהוא בחי' הדעת דז"א.

⁸⁴ ז"ל: תנינן מאן דחמי ענבין בבחלמא אי חווראן אינון סימן טב ליה ואי אוכמי בעיין רחמי דהא ודאי בדינא קיימא מ"ט בגין דאינון ענבין חווראין אינון ענבי דנטרי ההוא חמרא עילאה ואינון גוון חיזור רחמי ואינון ענבין סומקין אינון סטר דינא גוון סומק.

תרגום: שנינו מי שרואה ענבים בחלום אם הם לבנים סימן טוב לו ואם שחורים צריכים רחמים שהרי ודאי עומד בדין מה הטעם משום שאותם ענבים לבנים הם ענבים ששומרים את אותו היין העליון ואותם צבע לבן רחמים ואותם הענבים האדמים הם צד הדין צבע אדום.

⁸⁵ עי' זהר ח"ג כא ע"א: אית חסד ואית חסד ואלין אקרונ חסדי דוד הנאמנים וכד אלין חסדי דוד אתמליין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא כדין אקרי יסוד טוב וכדין אשתכח טוב לגבייהו דהא (ס"א כד אשתכח כמה דאיהו ביה) כמה דאשתכח דאיהו ביה הכי איהו מבסס להאי עלמא בתראה וכלא אשתכח בברכה ועל דא דוד הוה מחכה להאי דרגא דנהיר להאי עולם דאיהו אחיד ביה.

תרגום: יש חסד ויש חסד, ואלו נקראו חסדי דוד הנאמנים, וכשחסדי דוד הללו מתמלאים מאותו טוב שנמשך של העתיק הקדוש, אזי נקרא היסוד טוב, אזי נמצא להם טוב, שהרי (כשנמצא כמו שהוא בו) כמו שנמצא שהוא בו, כך הוא מבשם את העולם האחרון הזה, והכל נמצא בברכה. ועל כן דוד היה מחכה לדרגה הזו שמאירה לעולם הזה, שהוא אחוז בה.

ועי"ש במ"מ: פ' שהבינה נק' עתיקא קדישא בהשאלה, ונודע ששני חסדים המגולים יורדים מיסוד הבינה לנר"ה דז"א הנק' חסדי דוד, ומשם יורדים אל היסוד, והיסוד נותנם למלכות, וז"ש וכד אלין חסדי דוד, שהם נר"ה, דז"א אתמלין מההוא טיבו דנגידו דעתיקא קדישא, ר"ל מהחסדים של אימא, כמ"ש, כדין איקרי יסוד טוב, ר"ל אחר שנמשכים אל היסוד נק' טוב.

⁸⁶ עי' לעיל הערה.

⁸⁷ עי' מלואים אות.

⁸⁸ עי' ז"ח סו ע"א: ובספרא דרב המנונא סבא בראשית אדם ואתתיה ברא אברהם ונקביה אלקים יצחק ונוקביה את יעקב ונוקביה:

ואי תימא את נוקבא בכל אתר ת"ח א דכר ת נוקבא כלילן תרווייהו כחדא ונוקבא אתחזי בשלימו כלילא ברזא דכל אתוון ובג"כ את אע"ג דנוקבא איהו אבל איהי ברזא דכללא דדכורא:

תרגום: ובספרו של רב המנונא סבא בראשית אדם ואשתו ברא אברהם ונקבתו אלהים יצחק ונקבתו את יעקב ונקבתו.

ואם תאמר את נקבה בכל מקום בא וראה א' זכר ת' נקבה כלולים שניהם יחד והנקבה נראית בשלמות כלולה בסוד של כל האותיות ומשום כך (את) אף על גב שהיא נקבה אבל היא בסוד של הכלל של הזכר.

ועי' שם סו ע"ב: חדרא רביעאה דיוקנא דיעקב סבא ברזא יהו דנטיל ירותא דאבא ואמא ואיהו אתרבי בגוייהו ואזל לקמייהו.

תרגום: בחדר הרביעי הדמות של יעקב הזקן בסוד יהו שנוטל ירושה של אב ואם והוא מתגדל בתוכם והולך לפניהם.

דְּצִדִּיקָא - והן דכורין ונוקבין, אף שהכל בדכורא כמו יצחק וחקבוקק⁸⁹ וכיוצא, והן דחו"ג, והן דעש"ב ושי"ח כנ"ל, שהן עשבים ואילנות:

והאי עשב עליה אתמר {צט ע"א} ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ (תהלים קד יד) לחם אבירים אכל איש (שם עה כה) ואיהו נהמא דאורייתא [פז ע"א] דאתמר ביה לך אכול בשמחה לחמך ואיהו לעבודת האדם ה' דאדם ⁹¹ דאתמר בה המוציא לחם מן הארץ:	והעשב הזה, נאמר עליו "ועשב לעבודת האדם להוציא לחם מן הארץ" "לחם אבירים אכל איש", והוא לחם התורה, שנאמר בו "לך אכול בשמחה לחמך", והוא "לעבודת האדם", ה' של אדם, שנאמר בה "המוציא לחם מן הארץ".
--	---

Commented [YL8]: ע
י' הערה האם אני צודק בזה על הכסא??

Commented [YL9]: ג
רסא??

Commented [YL10]: ו
תחתי ראשי תיבות

והאי עשב - ר"ל, ע"ב ש' הנ"ל דביה אתבריא עשבים ואילנות, דהוא כלל נשמתין דצדיקא מב' הבחי': **עליה אתמר ועשב לעבודת האדם** - כמו שמפרש והולך ה' דהאדם והוא נוק⁹², ועבודתה {צט ע"א} הוא צלותא, דצלותא בנוק' כידוע (זהר ח"א כד ע"א), וכמש"ל בתיקון נ', והיא עבודתה, כמ"ש ולעבדו כו', איזו עבודה שבלב, הוי אומר זו תפילה. וכן הוא **אומר** (דניאל ו'יז) אלהא די אנת פלח לי כו'⁹³, וכי יש פולחן בבבל כו' (ספרי עקב ס' ה), והוא במקום עבודה דקרבות, ור"ל דנשמתן אתבריא לעבודת ה' דהאדם, וכ"ז בשביל להוציא לחם מן הארץ, כמו שמפרש והולך, שהוא נהמא דאורייתא. וכמו למטה, שעשב הוא לעבודת האדם, בשביל להוציא ע"ז לחם מן הארץ, כן הוא למעלה, שעשב, שהן עשבים ואילנות, שנבראו בשם הוי"ה, שהן דו"נ, הוא לעבודת ה' דהאדם, משה רבינו ע"ה, שותף השלישי⁹⁴, והוא הוציא לחם מן הארץ. וידוע שמקודם, צריך לזווג דו"נ, והן הסבה וכן בכל דבר, ואח"כ ה' מסייע להם. וכן כאן "ועשב כו' להוציא לחם מן הארץ", ולחמה של תורה אינה אלא מן הארץ, כמו אדם שזורע והמטר משקה, והארץ מוציאה הלחם. כך לחמה של תורה אינה אלא מה שמוציאה הארץ, כי מן השמים ניתן התורה כמו המטר, שכלולה מהכל, להצמיח הכל. ובני אדם בארץ הם הלוחמים מלחמתה, ומוציאין אותה לאורה, לכן ה' ית' מזכיר התורה במתיבתא דרקייעא משמם של צדיקים⁹⁵, והוא נתינת התורה לארץ. ובימי משה רבינו ע"ה היתה הלכה למשה מסיני, דהוא לחם מן השמים, אבל מימות יהושע שלטה משנה, עתה באתי, ואז ויאכלו מעבור הארץ. ואף בימי משה רבינו ע"ה שטו העם ולקטו וטחנו ובשלו כו', וז"ש לחם אבירים אכל איש. משה רבינו ע"ה שהוא⁹⁶ זה הלחם לשובע, וביה ה' דהאדם, להוציא כו'. וכן איש, ה' איש מלחמה, אוכל זה הלחם, כמ"ש באתי לגני אחותי כלה אריתי כו' אכלו רעים כו', וכמ"ש בפ' ויקרא ובפרשת פנחס בארוכה. וכמו שהאדם באדמה כאן זורע ואוכל הלחם ממנה, כן למעלה ה' ית' מצמיח עשב בארץ וזורע התורה בה, ואח"כ לחם

Commented [YL11]:

Commented [YL12]:

– מאיר התיקון –

⁸⁹ עי' ע"ח שער טל פרק ט: ונמצא שיש כאן תרין רוחין: אחד רוחא דז"א דעאל בפה הנקבה אשר שרשו זכר ונהפך לנוקבא בתוך פיה, ויש חד רוחא דנוקבא דעאל בפי זכר אשר שרשו נקבה ונהפך לזכר. ואמנם בשניהם יש בחי' נקבה, ואלו הם בחי' יצחק שנאמר בו לשרה (בראשית יח י) והנה בן לשרה אשתך כנזכר בזוהר (ח"א קג ע"א), ובחי' חבקוק שנאמר בו (מלכים ב' ד טז) את חובקת בן כנזכר (זהר ח"ב מד ע"ב). והנה אלו (הבנים) [השנים] יצחק וחבקוק, היו מבחי' אלו התרין רוחין דנשיקין קדמאין כמ"ש במקומו, אמנם משאר הנשיקין שהיה אח"כ משם ולהלאה, מכולם נעשין אז נשמות תחתונים או מלאכים כמ"ש.

ביאור: יוצאים מנשיקים נשמות קדושות המצויינים (כללים ח"א נו ע"ד). ועי' ב"ע קצט ע"ב: וז"ש ברוגז רח"ם תזכור ר"ל להשפיע מחסד עילאה הנ"ל שכולל כל השנים קדמוניות הנ"ל להמתיק הדיני' של ז"א והוא סוד אלהים דז"א גבורה ר"ו גי' רוגז סוד יצחק להמתיק ע"י אברהם חסד והוא ג"כ סוד חבקוק שהוא גי' ר"ו שהי' מסט' דגבורה שלכן הוה דחיל ואמר ה' שמעתי שמעך יראתי כמ"ש בריש פ' בשלח והתפלל שיהי' נמתק ע"י חסדים דע"ק ומשם נמשך חיות לנוק' שבניינה מגבורות וכן חבקוק שהיה ג"כ מעלמא דמותא ואלישע המשיך עליו ר"ו אתוון בתיבין מסט' דחסד עילאה שבו תלוי חיות דז"א.

⁹⁰ עי' לעיל צג ע"ד: כתיב "האדם" בה"א, והוא אדם על הכסא.

⁹¹ נלז"ל דהאדם.

⁹² היינו אדם בזיווג?

⁹³ ז"ל אשר בדינו: אֶלְהֶךָּ דִּי אֲנִתְהָ פִּלְח לְהַ בְּתִדְרָא הוּא וְשִׁיזְבִּנְךָ.

⁹⁴ עי' נדה לא ע"א: תנו רבנן שלשה שותפין יש באדם הקדוש ברוך הוא ואביו ואמו.

⁹⁵ עי' גיטין ז ע"ז? בני כך הוא אומר

⁹⁶ נלז"ל אכל.

אבירים כו', וכמ"ש (במדבר כח ב) את קרבני לחמי כו': דאתמר בה המוציא כו' - כמ"ש ברע"מ (ח"ג רעב ע"א) פתח ואמר והיה באכלכם מלחם הארץ כו' שכינתא דאיהי ה' דהמוציא כו', והוא ה' דמשה שהוא אדם כנ"ל:

<p>מאי לעבודת האדם לית עבודה הכא אלא צלותא דאיהי פולחנא דשכינתא עבודת יהו"ה ודאי ועלה אתמר יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב יצא אדם לפעלו דא צלותא דשחרית ולעבודתו עדי ערב דא צלותא דמנחה דאתמר בה ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב (בראשית כד טז):</p>	<p>מה זה "לעבודת האדם", אין עבודה כאן אלא תפלה, שהיא עבודת השכינה, עבודת יהו"ה ודאי. ועליה נאמר "יצא אדם לפעלו ולעבודתו עדי ערב". "יצא אדם לפעלו", זו תפלת שחרית, "ולעבודתו עדי ערב", זו תפלת מנחה, שנאמר בה "ויצא יצחק לשוח בשדה לפנות ערב".</p>
--	---

יצא אדם לפעלו דא צלותא דשחרית - דשם היא פעלו לבד, דאברהם קראה הר⁹⁷, אבל יצחק שדה, בחרישה, וזהו ולעבודתו כו', לשוח בשדה, ולשוח הוא שיח הנ"ל. וכן פי' המפרש ומביא ראייה דכתיב לפנות ערב, והן דשחרית וערבית, זו"נ כידוע. והן עשב ואילנות כנ"ל, והכל התכלית להוציא לחם כו' דאדם כנ"ל:

:Commented [YL13] ??

:Commented [YL14] י זה?

(א) עי' זהר ח"א כד ע"ב: אלה תולדות השמים והארץ (בראשית ב ד) ⁹⁸ הא אוקמוה כל אתר דכתיב אלה פסל את הראשונים ואלין תולדין דתהו ⁹⁹ דאתרמיזו בקרא תניינא והארץ היתה תהו ואלין אינון דאתמר דקב"ה ברא עלמין ומחריבין ובגין דא ארעא הוה תוהה ובוהה איך ברא קב"ה עלמין לחרבא לון שפיר הוה דלא לברי לון אלא ודאי הכא איכא רזא מאי איהו ומחריבין דקב"ה לא ישצי עובדי ידוי ולא עוד אלא דא שמיא אתמר בהו (ישעיה נא ו) כי שמים כעשן נמלחו וגו' אם כן קב"ה עביד ומחי אלא רזא דמלה כדין הוא דקב"ה ברא עלמא וברייה באורייתא כמה דאוקמוה בראשית דאתמר [בה] [ביה] (משלי ח כב) יהו"ה קנני ראשית דרכו ובהאי ראשית ברא ית שמיא וית ארעא ואיהי סמיך לון ביה בגין דברית כתיב ביה ובבראשית ואתמר ביה (ירמיה לג כה) אם לא בריתי יומם ולילה וגו' ואלין אינון דאתמר בהון (תהלים קטו יו) השמים שמים ליהו"ה וגו' ואיהי ארץ החיים כלילא משבע ארעין ¹⁰⁰ דעלייהו אמר דוד מלכא (שם קיו ט) אתהלך לפני יהו"ה בארצות החיים וברא שמיא וארעא בתריה על תה"ו ¹⁰¹ ולית תמן יסודא ¹⁰² דאיהו ברי"ת דסמיך לון בגין דא קב"ה בעא למתן אורייתא לאומין דעלמא עעכו"ם דאיהו ברית מילה ¹⁰³ ממש ולא בעו לקבלא [ליה ואשתארת] (לה אשתאר) ארעא חרבה ויבשה

ודא איהו (בראשית א ט) יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה יקוו המים דא אורייתא ¹⁰⁴ אל מקום אחד אלין ישראל בגין דנשמתייהו תליין מההוא אתר ¹⁰⁵ דאתמר ביה (יחזקאל ג יב) ברוך כבוד יהו"ה ממקומו כבוד יהו"ה שכינתא תתאה ממקומו שכינתא עלאה ¹⁰⁶ וכיון דאינון נשמתייהו מתמן שריא עלייהו ודאי יהו"ה ואתמר בהון (דברים לב ט) כי חלק יהו"ה עמו ודא איהו יקוו המים אל מקום אחד

תרגום: "אלה תולדות השמים והארץ" (ר"ת תה"ו), הרי פרשוה, כל מקום שכתוב "אלה" פסל את הראשונים, ואלה תולדות של תהו שנרמזו בפסוק השני, "והארץ היתה תהו". ואלה הם שנתבאר, שהקדוש ברוך הוא בורא עולמות ומחריבין, ולכן הארץ היתה תוהה ובוהה, איך בורא הקדוש ברוך הוא עולמות להחריבם, יפה היה שלא לברוא אותם. אלא ודאי כאן יש סוד.

מה זה 'ומחריבין', שהקדוש ברוך הוא לא ישמיד את מעשי ידיו. ולא עוד, אלא זה השמים שנאמר בהם "כי שמים כעשן נמלחו וגו'". אם כן הקדוש ברוך הוא עושה ומכה. אלא סוד הדבר כך הוא, שהקדוש ברוך הוא ברא את העולם וברא אותו בתורה, כמו שבאררה, בראשית שנאמר בה 'קנני ראשית דרכו'. ובראשית הזו "ברא את השמים ואת הארץ", והוא סמך אותם בה, בגלל שברית כתובה בו בבראשית, ונאמר בה "אם לא בריתי יומם ולילה וגו'", ואלו הם שנאמר בהם "השמים שמים לה' וגו'". וארץ החיים היא כלולה משבע ארצות, שעליהם אמר דוד המלך "אתהלך לפני ה' בארצות החיים". ואחר כך ברא שמים וארץ על התהו, ואין שם יסוד שהוא ברי"ת שסומך אותם, לכן רצה הקדוש ברוך הוא לתת תורה לאומות העולם עובדי עכו"ם, שהוא ברית מילה ממש, ולא רצו לקבלה, ונשארה הארץ חרבה ויבשה.

וזהו מה שכתב "יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד ותראה היבשה". "יקוו המים" זו התורה. "אל מקום אחד" אלו ישראל, משום שנשמותיהם תלויות מאותו מקום שנאמר בו "ברוך כבוד ה' ממקומו". "כבוד ה'" שכינה תחתונה. "ממקומו" שכינה עליונה. וכיון שאותם נשמות

– מאיר התיקון –

⁹⁸ "ר"ת תה"ו" נוסף בדפ"ו.

⁹⁹ הם הקליפות, וכן האומות שלא קבלו התורה (מ"מ).

¹⁰⁰ עי' תיקו"ז כ ע"ב: עמודא דאמצעיתא דאיהו יהו"ה לא אשתמודע לנביא וחוזה אלא בהיכליה דאיהו אדני' וכו' ואיהי כלילא משבע היכלין משבע ארעין ועלייהו אמר דוד אתהלך לפני ה' בארצות החיים.

¹⁰¹ הם ז"ן דסט"א (מ"מ).

¹⁰² פי' שאין להם בחינת יסוד שמעורר תאותם בסוד תאות רשעים תאבד (מ"מ). עי' זהר ח"ב קג ע"א: אל אחר אסתרס ולא עביד פירין.

¹⁰³ נמחק בהגהות הגר"א.

¹⁰⁴ ששרשה מת"ת דז"א הנק' תורה (מ"מ).

¹⁰⁵ מבינה (מ"מ). כלומר מהקו האמצעי המבריח מן הקצה אל הקצה. ועי' זוהר אחרי מות סב ע"ב (הקדו"ש יב ע"ד).

¹⁰⁶ בינה מקו' כל (רח"ו).

באות משם, שורה עליהם בודאי יהו"ה, ונאמר בהם "כי חלק ה' עמו", וזהו "קיוו המים אל מקום אחד".

(ב) עי' זהר ח"א יג ע"א: וכמה אדרין סתימין אחרנין והיכלין אחרנין בכל גדפא וגדפא¹⁰⁷ ומנייהו נפקי רוחין לאפרשא לכל אינון גיורין דמתגיירין ואקרון נפש חיה אבל למינה וכלהו עאלין תחות גדפוי דשכינתא ולא יתיר אבל נשמתא דישראל נפקא מגו וגופא (נופא) דההוא אילנא¹⁰⁸ ומתמן פרחין נשמתין לגו האי ארץ¹⁰⁹ גו מעהא לגו ורזא (מלאכי ג יב) כי תהיו אתם ארץ חפץ ועל דא ישראל בן יקיר דהמו מעהא¹¹⁰ עליה ואקרון (ישעיהו מו ג) העמוסים מני בטן¹¹¹ ולא מגדפין לבר ותו גיורין לית לון חולקא באילנא עלאה¹¹² כל שכן בנופא¹¹³ דיליה אבל חולקא דלהון בגדפין איהו ולא יתיר וגיורא תחות גדפי שכינתא ולא יתיר גירי הצדק¹¹⁴ אינון דתמן¹¹⁵ שראן ואתאחדן ולא לגו כמה דאתמר ובגין כך (בראשית א כד) תוצא הארץ נפש חיה למינה ולמאן בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה כלהו שאבין נפש מההיא חיה אבל כל חד למינה כדקא חזי לה תרגום: וכמה חדרים סתומים אחרים והיכלות אחרים בכל כנף וכנף, ומהם יוצאות רוחות להפריד לכל אותם הגרים שמתגיירים, ונקראים נפש חיה, אבל למינה. וכולם נכנסים תחת כנפי השכינה ולא יותר. אבל נשמת ישראל יוצאת מתוך הגוף של האילן ההוא, ומשם פורחות הנשמות לתוך הארץ הזו לתוך מעיה לפני ולפנים. והסוד "כי תהיו אתם ארץ חפץ". ועל זה ישראל בן יקיר שהמו מעיה עליו, ונקראים "העמוסים מני בטן" ולא מהכנפים החוצה, ועוד, לגרים אין להם חלק באילן העליון, וכל שכן בגוף שלו. אבל החלק שלהם הוא בכנפים ולא יותר. והגר תחת כנפי השכינה ולא יותר. גרי הצדק הם ששורים שם ונאחזים, ולא לפנים כמו שנתבאר, ולכן תוצא הארץ נפש חיה למינה. ולמי, "בהמה ורמש וחיתו ארץ למינה", כולם שואבים נפש מהחיה ההיא, אבל כל אחד למינה כראוי לה.

(ג) עי' זהר ח"ג קפח ע"ב: א"ר אלעזר אע"ג דהוה לן למשמע¹¹⁶ הכא אית לן למימר ולדרכא קשתא אמר ההוא ינוקא הא מגנא לקבל גירא אמר רבי אלעזר ודאי חטה הכי קרינן לה אבל חמינן בשבטים כלהו דלית בהו ח"ט ובה אית ח"ט וקרינן חטה:

– מאיר התיקון –

¹⁰⁷ כשהתחוננים פגמו אותן הימים הם ימי הרעה ואז נעשה יחוד וכפי העון כך גובר הקליפה ואז נעשה סוד אדרין בכנפיה לאותן הגרים (ובעאן) [ובבא] הגרים לכנוס אז נותנים להם מאותן הנשמות, ואם אין גרים ינתנו לישראל כאשר אין הגונים. אמנם אין דרך זה רגיל אלא כל מין הולך למינו ומטעם [זה] נשמות שבג"ע אינם עושים אלא נפשות בסוד הענפים (הכנפים) כי אין ענין זה נעשה אלא עי' הזיווג ת"ת אלא שביחוד ההוא נעשה נר"ן מאצילות אבל יחוד זה נעשה הכל במלכות (רח"ו).

¹⁰⁸ גופא דאילנא הוא הת"ת המסתלק דרך קו האמצעי מעלה מעלה עד שליש ראשונות (אור יקר).
¹⁰⁹ ח"ב יב ע"א ח"ג ז ע"א יט ע"א קעד ע"ב רמ רע"ב (לש"ו). אמנם נפשות הגרים אינם מהזווג, אלא מה שתמצא האור בה במלכות בעצמה תחות גדפין והנה זו בחי' ראשונה היותם ישראל פנימיות המלכות סוד רחם בסוד הרחמים דהיינו על כן המו מעי כי המעים סוד הרחמים הדעת (אור יקר).
¹¹⁰ שהם דברי המלכות שנשמת הצדיקים היו בה וע"ז אמרו המו מעי לו (רח"ו).

¹¹¹ דהיינו בנקודת יסוד דמלכות, שהוא מכונה "גן עדן" והוא שורש נשמת ישראל (דע"ה ח"א ג ע"ד, ועי' כללים ח"א פא ע"ב), כלומר שם הוי"ה ב"ה. ואילו שם אדנ"י מתגלה על ידי מט"ט (דע"ה ח"ב צא ע"ג) והוא המכונה גם רחל וכנסת ישראל (דע"ה ח"ב קלא ע"א). מלכות דאצילות נקרא "אדם דאצילות" מכיוון שעיקר גילוי נשמת ישראל הוא בכנסת ישראל, ובה נוגעין מעשה בני אדם (הקדו"ש סב ע"ב), שכן המלכות עולה למעלה עד א"ס (כללים ח"א ב ע"א), כלומר על ידי הזדווגותה בז"א (כללים ח"א קח ע"ג).

¹¹² ביסוד (רח"ו). שאו"ה מלבד שאינם מפנימיות המלכות כמו ישראל, עוד אין להם חלק בזעיר שנקרא אילנא עילאה (מ"מ).

¹¹³ בת"ת (רח"ו), בגופא (דפ"ו, וכן הוא במ"מ).

¹¹⁴ המלכות נקראת צדק (אור יקר).

¹¹⁵ במלכות (רח"ו).

¹¹⁶ דע כי חטה ושעורה שניהם במלכות וכמש"ה ארץ חטה ושעורה כו' והענין הוא כי אין דבר בכל הנבראים שלא נברא באלו הכ"ב אותיות כנודע מס' יצירה והנה הכ"ב אותיות שבמלכות אשר מהם נוצרה ונאצלה הם הנקראים חטה בגמטריא כ"ב (שער המצו' במצות שתי הלחם) והחמשה אותיות דמנצפ"ך הכפולות אשר בה הם הנקראים שעורה לפי שאותיות מנצפ"ך הם כפולות כנודע והם

אמר ההוא ינוקא ודאי הכי הוא דהא ח"ט שריא סמיך לה בהו בשבטין לא הוו אתוון אלין דקא אתו מסטרא דקדושה דלעילא אבל לגבה שריא¹¹⁷ ואי בעית לאפקא חרבא ותימא אמאי נקטת אתוון אלין ההיא ברתא אלא אי תנדע חובא דאדם הראשון דאמרו חט"ה הוה תנדע הא ואלנא דא כד נצח כלא סטרא דטוב נקיט לכל סטרא אחרא וכפייא ליה :

חברייא קדמאי פרישו מלה דא ושרו לה מרחיק חטה סתם¹¹⁸ אתו בתראי ואמרו חטה ממש אתא ישעיה ופריש לה דכתיב (ישעיה נד יד) וממחתה כי לא תקרב אליך וע"כ נקודה באמצעיתא¹¹⁹ דלא יהא חטאה דאלו נקודה לא הוי חטאה להוי וחלופא בין ט' לת' תבירו לסטרא אחרא ברירו (ס"א דילה) דמלה :

אתון חברייא דלא שמשותון לר' שמעיה חסידא אמרין דבחמשת זיני דנן לא אית חולקא לסטר אחרא ולא הוה הכי דהא כל מה דאתבלי בארעא לסטר אחרא אית ביה חולקא ומאן חולקא אית ליה מוץ תדפנו רוח דכתיב (תהלים א ד) לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח¹²⁰ ודא הוא רוחא דקדושה וכתיב (שם קג טז) כי רוח עברה בו ואיננו וגו' בגין דרוח קדשא מפזר ליה בכל סטרין דעלמא דלא ישתכח דא בנוקבא :

דכורא מאי הוא תבן ומוץ ותבן כחדא אזלין ועל דא פטור ממעשר דלית בהו חולקא בקדושה ה' דגן בנקיו (דדגן) בלא תבן ומוץ ח"ט דכר ונוקבא מוץ ותבן ה' בנקיו דדגן וע"ד שלימו דאילנא חטה איהו ואילנא דחטא ביה אדם הראשון חטה הוה דכלא איהו ברזא ובמלה דחטה¹²¹ (ס"א) בקודשא ה' נקיו דדגן בלא תבן ומוץ וע"ד שלימו דאילנא חטה איהו וכלא איהו ברזא דחטה) תווה ר"א ותווהו חברייא א"ר אלעזר ודאי הכי הוא :

תרגום : אמר רבי אלעזר, אף על גב שהיה לנו לשמוע, כאן יש לנו לומר, ולדרך קשת אמר אותו תינוק, הרי מגן מול החץ. אמר רבי אלעזר, ודאי חטה כן קוראים לה, אבל ראינו בשבטים כולם אין בהם ח"ט, ובה יש ח"ט, וקוראים חטה.

– מאיר התיקון –

בגמטריא עם עשר הכללים תק"ע והעשר אותיות שהם עשר הגבורות עצמן הרי תק"ף כמנין שעורה והנה אלו החמש גבורות דמנצפ"ך הם העושים פרצו' המלכות ולכך אלו מקדימות לבא בעולם. כמ"ש בגין דשערה קדמא לשאר נהמא בעלמא כו' כי על ידי החמשה גבורות האלו נתחלת בנין פרצוף המלכות ותיקונה ועל ידם נגמר פרצופה כנודע. וגם זהו סוד מ"ש בפי' אמור דצ"ו ע"א בר"מ כי מנחת שעורים שמקריבין בפסח הוא כדוגמת מנחת הסוטה שהיתה של שעורים כו' ומסטרא אחרא אשת זנונים כד ארח בה ערקת כו' והטעם הוא כי להיות השעורה בחינת ה"ג המכלים את הכל ערקת (שער מאמרי רשב"י).

¹¹⁷ כשושנה בין החוחים (רח"ו).

¹¹⁸ לשון חטא (רח"ו).

¹¹⁹ פי' יש דגש באמצע ט' של חטה דאל"כ היו חוטפים החי"ת בקריאה והיה נשמע כמו חטאה אבל כשיש דגש ר"ל כמו חטטה ולא חטה כן שמעתי ממורי זלה"ה (רח"ו), ולפי"ז אתי שפיר שקדמאי שאמרו שחטה סתם הוא לשון חטא שעדיין לא נפרדה הקליפה. ובתראי שאמרו חטה ממש בדגש רמזו לנו שנפרדה הקליפה ונשברה, וזהו שפי' ישעיה וממחתה וכו' שנשברה ס"א וז"ל בסמוך חבירו לס"א ברירו דילה ר"ל שנשברה הקליפה, והקדושה נשארה לבדה: בח"י דף ח' וז"ל וכמ"ש בזוהר בפ' בלק כי מוץ ותבן הם ב' קליפ' ולכן מלת חטה בה אותיות ח"ט שהם מורים על הס"א הנדבקות בה' שבסופה כי מפני כן לא היו ב' אותיות אלו בשבטים לפי שהיו שבטי יה. וכשמפריד מוץ ותבן שהם ב' קליפות, מן החטה שהיא הקדושה בזה גורם פירוד לס"טא שהם ז"ן מוץ ותבן הנדבקים בחטה, ובדף ט' כתב וז"ל הזוהר משפטים דף ק"ך ע"ב אומרו כי צריך לברר את החטים מכל פסולת ועד דיתברר לא שרייא יו"ד על ה' ואינו מתקיים כי ידו תל כס יה, ר"ל מ"ד בניסן צריך שיהיה הכנה לחיבור שם י"ה וזה ימצא ע"י הבירור (מ"מ).

¹²⁰ כל העון והרע הנה הוא יתבטל מכל וכל, ועל זה הוא כל עיקר האש של גיהנם, לשרוף ולכלה את הרע וכל הטומאה והזוהמא כולה, וכן יתבטל האדם בליעל כולו וכן כל תולדותיו. [ע' תיקונים ריש תיקון כ"ד (עז ע"א) ובזוהר (פ' בלק קפט ע"א) ובדברינו לעיל ענף ד'], כי עליהם נאמר (תהלים צב י) כי הנה אויבך יאבדו, שהם יאבדו ויכלו בכליון גמור, וליהט אותם היום הבא אשר לא יעזוב להם שורש וענף (שם), כי הם כולם יתבטלו מכל וכל. אמנם זה יהיה רק אחר שיברר מהם כל הניצוצי קדושה שנתערב בהם, וישארו ריק מכל וכל, אז יתקיים עליהם מ"ש (מלאכי ג יט) והיו כל זדים וכל עושי רשעה קש וליהט אותם היום הבא כו' (דע"ה ח"ב עז ע"א).

¹²¹ ור"ל דחט של חטה הם רומזים לחוץ ותבן שהם נוקבא ודכורא דקליפה, אבל ה' בלא חטאה מורה על המ' לבדה ונפרדה הקליפה ממנה, ואע"פ שאמר לעיל שחטה בדגש ברירו מסטרא אחרא יש לומר דמ"ש הכא שחטה היא כמוץ ותבן כלולים בה, דהיינו אילן שלם בקליפתו היינו מטה בלא דגש, אבל חטה בדגש ברירו מס"א (מ"מ).

אמר אותו תינוק, ודאי כך זה, שהרי ח"ט חונה סמוך לה, בשבטים אין האותיות האלו, שהרי באו מצד קדושה העליונה, אבל שורה אליה. ואם תרצה להוציא חרב ותאמר למה נקטה אותיות אלו, הבת הזו, אלא אם תדע חטא אדם הראשון, שאמרו חטה היה, תדע זה, ועץ זה כשנצח הכל, צד הטוב נקט לכל הצד האחר וכופף אותו.

החברים הראשונים פרשו דבר זה, ושמו אותה מרחוק. חטה סתם באו אחרונים, ואמרו חטה ממש. בא ישעיה ופרשה, שכתוב "וממחתה כי לא תקרב אליך", ולכן נקודה באמצע שלא תהיה חטאה, שאלו לא היתה נקודה תהיה חטאה, וחלוף בין ט' לת', שברו את הצד האחר ברור (שלה) של הדבר.

אתם החברים שלא שמשתם את רבי שמעיה החסיד, אומרים שבחמשת מיני דגן אין חלק לצד האחר, ולא כך, שהרי כל מה שנבְּלָה בארץ, יש בו חלק לצד האחר, ומהו חלקו יש לו, מוץ, שתדפנו רוח, שכתוב "לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח", וזוהי רוח של קדושה, וכתוב "כי רוח עברה בו ואיננו וגו'", משום שרוח הקודש מפזרתו בכל צדדי העולם, שלא ימצא זה בנקבה.

הזכר מהו, תבן. ומוץ ותבן הולכים כאחד, ולכן פטור ממעשר שאין בו חלק בקדושה. ה' דגן בנקיון (של דגן) בלי תבן ומוץ, ח"ט, זכר ונקבה, מוץ ותבן. ה' בנקיון הדגן, ולכן שלמות העץ הוא חטה, והעץ שחטא בו אדם הראשון היה חטה, שהכל הוא בסוד. ובדבר חטה (בקדושה ה' נקיון הדגן בלי תבן ומוץ, ועל זה שלמות האילן הוא חטה, והכל הוא בסוד החטה) תמה רבי אלעזר ותמהו החברים, אמר רבי אלעזר ודאי כך זה.

ע' זהר (ח"ג רעב ע"א): פתח ואמר (במדבר טו יט) והיה באכלכם¹²² מלחם הארץ תרימו תרומה ליי' במאי אתרימת שכינתא דאיהי ה' דהמוציא דאוקימו עלה מארי מתני' כל הבוצע צריך לדקדק בה' אלא ודאי הא אוקמוה רבנן דמתני' מוץ ותבן¹²³ פטורין המעשר וכד היא כמוץ ותבן איהי בבית אסורין ולית לה רשו לארמא לגבי מ'¹²⁴ למעבד עמה מ"ה והאי איהו¹²⁵ תרומה¹²⁶ תור"ה דאיהי ה' חומשי תורה דבה ויהי משה בהר ארבעים יום¹²⁷ וגו' (שמות כד יח):

ובמוץ ותבן דחטה¹²⁸ עליה אוקמוה רבנן¹²⁹ אילן שאכל אדם הראשון חטה הוה קריב חד דאיהו מוץ ותבן לאת ה' ואסתליק מניה¹³⁰ דאיהו עשור דילה ובג"ד כד איהו כמוץ ותבן (שלה) דאינון

– מאיר התיקון –

¹²² מדקדק שאם הפסוק לא בא אלא לפשוטו שירימו החלה אין הפסוק מדויק, שהרי החלה היא קודמת להנטל קודם האכילה והפסוק אומר באכלכם מלחם הארץ, אלא ודאי רומז לתרומה המורמת בזמן האכילה שמברכים המוציא לחם מן הארץ, וזהו רמז מלחם הארץ. ולכן אמר במאי אתרימת, ירצה שהפסוק רומז להרמת השכינה מתוך הקללי' שהיא רמוזה בה' דהמוציא, והוא אחד מסודות התרומה, תרום ה', ובאיזה כח תרום, שהרי אמרו רז"ל לדקדק בה', והכוונה שבכוונת דקדוק ה', תרום ה' (רמ"ז).

¹²³ הם קליפות יצירה ועשייה דכר ונוק' דקללי' נוגה שבעוה"ר יונקים מלבנת הספיר כנזכר באדם ישר. ואז מלכות האצילות גולה לבריאה וזנה את החיצונים ז"ן דנוגה. איהי בבית האסורים, כי גם אור א' המקנן בבריאה, נסתר ואינו נותן חיות (נ"א חירות) למלכות להתעלות (רמ"ז).

¹²⁴ סוד תנה"י דזעיר מאירים בה [להאיר ו] להרים ראשה בחב"ד דילה ואז היא נבנית וגדלה, ובכח העלתה מ"ן נתקן גם יעקב שכנגד תנה"י הנזכר, ואז הוא מ"ה הפשוט, העיקר הוא הו"ה והמילוי ג' חו"ה, וזהו תרומה, תר"ו מ"ה. אי נמי על דרך תרי מ"ה, פי' שני אותיות מ"ה. אי נמי תרימו תרומה, שני תרומות, תרום ו' תרום ד' (רמ"ז).

¹²⁵ רוצה לרמוז הפרטות את הזכר, והוא ה' חומשי תורה, גגתנ"ה כנזכר בסה"כ בסוד משנה תורה דהושענא רבא (רמ"ז).

¹²⁶ ר"ל תורה מ"ם, בארבעים יום, תורה ה', הרי מ"ה כמט"ל (יהל אור).

¹²⁷ ה"ס מוחין דיליה חו"ב חו"ג. והרי שבמלת תרומה נרמזו ז"ן, שהרי כשהם בגלות נאמר עליו (ישעיה נב, יד) משחת מאיש מראהו, ובפרט יעקב שגם הוא יורד למטה כנזכר בסוד עוזר דלים (רמ"ז).

¹²⁸ השתא מפרש מ"ש שבמוץ ותבן היא בבית האסורים, שידוע שעיקר עץ הדעת טוב ורע הוא ביצירה ועשייה, וה"ס ח"ט, ח' רע ט' טוב כנזכר באותיות דרב המנוגא, ואדה"ר העלם עד הה' שה"ס לבנת הספיר, וינקו משם מאור המלכות שגלתה ונתפשטה בכל הבריאה (רמ"ז).

¹²⁹ קפח ע"ב (הערת הזהר).

¹³⁰ נלע"ד שרומז לסוד הנזכר בספר הגלגולים ח"א במאמר רז"ל שאדה"ר היה חלתו של עולם, ושייך שפיר בעניינינו בסוד החלה. והדבר בקיצור הוא שבחטא אדה"ר נסתלקו ממנו נר"ן דאצילות, ונר"ן דב"ע נפגמו ונפלו לקללי' ונשאר בבחינת ק' דהיינו שכל הפרצופים שהם מחו"ב ומז"ן דבריאה

לקבל ערלה ופריעה¹³¹ פטור מן המעשר ולית רשו לאת י' לחברא באת ה'¹³² דאיןון איש ואשה¹³³ ובגין דא כל הבוצע צריך

תרגום: פתח ואמר, "והיה באכלכם מלחם הארץ תרימו תרומה לה", במה נתרמת שכינה שהיא ה' של המוציא, שבארו עליה בעלי המשנה כל הבוצע צריך לדקדק בה"א, אלא ודאי הרי פרשה בעלי המשנה, מוץ ותבן פטורים מן המעשר, וכשהיא במוץ ותבן היא בבית האסורים, ואין לה רשות להרים למ' לעשות עמה מ"ה. וזוהי "תרומה", תור"ה שהיא חמשה חומשי תורה שבה "ויהי משה בהר ארבעים יום וגו'".

ובמוץ ותבן של חטה, עליה בארו רבותינו, אילן שאכל אדם הראשון חטה היה. קרב ח"ט שהוא מוץ ותבן לאות ה' והסתלקה ממנו י' שהוא עשור שלה. ולכן כשהיא במוץ ותבן (שלה) שהם כנגד ערלה ופריעה פטור מן המעשר, ואין יכולת לאות י' להתחבר באות ה' שהם איש ואשה. ולכן כל הבוצע צריך

ועי' עוד ב"ע קנח ע"ב: הסט"א הוא מלך זקן וכסיל שהוא אין בו דעת דליתן אסתריס והוא נטילת הדעת ועי' עונות ישראל פוגמים בדעת בשורשם ועי"ז ניתן דעת בסט"א כמ"ש אמלאה החרבה לא נתמלאה צור כו' וז"ס עמוק מאד בדברי רז"ל מ"ש ארס נחש בין שיניו עומד והוא סוד שט"ן נח"ש ובין אותיות ש"ן הוא ב' אותיות ח"ט וכמ"ש אין הנחש ממית אלא החטא ממית וב' אותיות אלו הם גי' אהו"ה שם הדעת וגי' טו"ב כמ"ש גם בלא דעת נפש לא טוב והוא ממש ארסו של הנחש שיונק מן הדעת ועי' ממית האדם שלנגדו מסתלק הארת הדעת למעלה בשורש נשמתו והוא כמו בעולם התוהו מלכין דמיתו שלא היה בהם דעת מתקלא כמ"ש כמ"פ וכבר כתבנו שיניקת הקליפות הוא מב' אחוריים דע"ב וס"ג קפ"ד קס"ו גי' ש"ן וז"ש בין שיניו עומד ש"ן דשטן ונחש כמ"ל והוא ממש בדעת לישן ממלל רברבן והלשון הוא בין שיניים והנחש בא מפגם הלשון בדעת כמ"ש רז"ל אם ישוך הנחש בלא לחש ומה יתרון לבעל הלשון והוא חטא לה"ר שפוגם בדעת כידוע.

(ד) עי' זהר ח"ב ככג ע"ב: תא חזי אנא חזינא ליה בחלמא¹³⁴ ושאלנא קמיה (דרבי שמעון) [י'] הא אוליפנא קמיה דמר י' דאיהי חכמה והכי הוא ודאי ה' אמאי ואיהו (איהי) בינה אמר לי(ה) תא חזי הא כתיב (בראשית ב') ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן¹³⁵ מאן הוא נהר דיוצא מעדן דא בינה ובגין כך ההוא נהר (י') [יו"ד] סתים בגויה¹³⁶ ויו"ד פשיט נהרא דא מכל סטרוי¹³⁷ [ודא היא

– מאיר התיקון –

עד המלכות דעשיה כולם נפלו לחיצונים. וידוע שכל ספירה כלולה מעשר, וכולם נפלו רק בחינת הכתרים, פי' י' כתרים מ' ספירות דפרצוף זעיר דבריאה וכן ממלכות דבריאה וכו', שהם ק' כתרים הנקראים חלתו של עולם, ועי"ש. האמנם באלו הכתרים לא נשאר אור כי אם אור השייך למלכות, ובודאי דאינו נחשב לכלום לגבי אור עצמי שבכתר השייך לו בבחינת עצמו. וז"ש ואסתליק מיניה י', פי' מיניה מאדה"ר נתעלה (נ"א נתעלם) ממנו י', דהיינו עשור דילה, דהיינו אור המלכות שהוא עשור שלה השייך לה בהתבחנה כשהיא בעלת י' ספירות. אי נמי [דווקא] עישור של הה' (רמ"ז).

¹³¹ סוד שתי קליפות דיצירה ועשיה היונקות מלבנת הספיר שהם ה' כנ"ל, ולבנת הספיר סוד ח"ש מ"ל ועיין בספר אדם ישר. וז"ש ח"ט, שהוא בשני צנורות היסוד כדאיתא באותיות דרב המנונא, ואלו נפגמו בערלה ופריעה. ולית רשו לאת י' לחברא (רמ"ז).

¹³² נראה שהוא אצילות עם בריאה, כי לכן פרחא זיהרא דאצילות (רמ"ז).
¹³³ י"ה שבשם (יהל אור).

¹³⁴ ב' אותיות י"ה הם בחו"ב והם מתחלקים כל א' לב' פרצופים או"א עילאין וישסו"ת בסוד הבן בחכמה וחכם בנינה והם נרמזים ביו"ד ה"א, שמילוי יו"ד ו"ד הוא ציור ה' ד"ו כידוע, ומילוי ה"י הוא י' חכמה וכן בציור ה"א באלף הוא ג"כ יו"ד כזה א' (ב"י).

¹³⁵ ידוע שזה מדבר באימא, ואמר יוצא תמיד שהם י' קשור בה' כמ"ש והוא יוצא להשקות את הגן ז"א בסוד כונן שמים בתבונה, ומשם יפרד והיה לד' ראשים כו' כי עד החזה יוצאים יסודות דאו"א בשוה ואח"כ בחזה מסתיים יסוד אימא ויסוד אבא מתשפט בכל הגוף עד יסוד ז"א (ב"י).

¹³⁶ הוא בחי' יש"ס שמתחבר עם התבונה והוא י' שבראש הה' (ב"י).

¹³⁷ שיל' הוא סתים ואין בו התפשטות קוויין משא"כ ה' הוא ג' קוויין של ה' בחי' חב"ד שהם שרשי כל הנהגות הנמצאים בזו"נ (ב"י).

ה' 138 בגין כך הוא י"ה לבתר [ו]אפיקת בן תחות' דאיהו ו' כגוונא דא ה' לבתר אולידת ואפיקת האי בן ושויה לקמה¹³⁹ ובגין כך (י)ה"ו דהא ו' לקמה יתיב לינקא ליה¹⁴⁰ ועל כך תנינן במתניתא דילן ה' ד' הות¹⁴¹ מדאתחבר(ת) דכורא עמה אתעברת מחד בן ואקרי ה' לבתר אולידת ואפיקת ו' ההוא בן וקאים לקמה ועל האי כתיב (בראשית ב' י) ונהר יוצא מעדן מניה נפיק ודאי להשקות את הגן לינקא ליה:

תרגום: בא וראה, אני ראיתי אותו בחלום, ושאלתי לפני (נ"א רבי שמעון), שהרי למדנו לפני האדון, י' שהוא חכמה, וכך הוא ודאי. ה' למה הוא בינה. אמר לי, בא וראה, הרי נאמר "ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן", מי הוא נהר שיוצא מעדן, זה בינה, ולכן אותו הנהר, י' סתום בתוכו. וי' פושט את הנהר הזה מכל צדדיו, וזה הוא ה', לכן הוא י"ה. אחר כך הוציאה בן תחתיה שהוא ו', כדוגמת זה ה'. אחר כך הולידה והוציאה בן זה, ושמה אותו לפני, ולכן ה"ו, שהרי ו' לפניו יושב להניק אותו, ועל זה שנינו במשנה שלנו (ספד"צ ל ע"א) ה' ד' היתה, משהתחבר הזכר עמה התעברה מבן אחד ונקראת ה'. ואחר כך הולידה והוציאה ו' אותו בן, ועומד לפני, ועל זה נאמר "ונהר יוצא מעדן", ממנו יוצא ודאי, "להשקות את הגן", להניק לו.

(ה) עי' זהר ח"ב קצא ע"א: בני חובא דעבדו¹⁴² עמא דלבר¹⁴³ ואשתתפו ביה עמא קדישא באמא חאבו דכתיב (שמות לב א) קום עשה לנו אלהים¹⁴⁴ אלהים ודאי¹⁴⁵ כבוד ישראל דא איהו

– מאיר התיקון –

138 תחילה בהיות העובר בבטן אמו היה בסוד אות ח' ג' קוין סתומות בסוד ח' דחמץ ואח"כ בעת הלידה אז נפתח רחמה ונשבר הח' ונעשה ה' סוד ה' דמצה, ונפק ו' ז"א מגוה ונעשית בינה חופפת עליו והוא סוד ד' של ה' (ב"י).

139 אחר שנתגדל ז"א ונכנס בו הכתר אז בינה וז"א הם בסוד אות ל' שהגג הוא הכתר על ז"א וצורת הל' הוא השליש עליון דת"ת ורגל הל' הם נה"י החודשים דאימא שמתפשטת מאחוריו על פרצוף לאה ואז הוא עומד לצד אימא והיא מבטת בפנים שלה לפנים דז"א להשלימו ולהאירו בסוד ושמים לא זכו בעיני (ב"י).

140 הוא שציר ה' היא פתיחא לגבה ו' שמשם הוא מקבל שפעו ביניקה מסוד החלב דאימא ובגדלות מקבל ממנה המוחין (ב"י).

141 ד' הוא בסוד דלה ועניה קודם הזיווג דאז לית לה מגרמה כלום, והיא נשלמת ע"י הזווג שמקבל טיפת הולד וכו' ובשעת הזווג אז נכנס בגוה ו' דכורא והוא סוד ו' יסוד דדכורא דעייל בה ולכן נותן לה טיפת הולד שהוא סוד ז"א ו' של השם ואז נשלמת בצורת ה' ד"ו (ב"י).

142 (ערב רב) נוסף בדפ"ו. ידוע מה שאמר הרב זלה"ה על מאמר יתיב על כרסיי דשבבין דנורא, שה"ס אורות מקיפין חיצונים שמקיפים על אורות המקיפים הידועים שיש לכל ספירה וספירה, ואלו סוד שם אלקים, והם מתפשטים עד למטה בעשיה עד הקליפה שנקראת אלהים אחרים, וכמ"ש הסבא דמשפטים צו ע"א בפסוק (תהלים מז, ט) מלך אלקים על גוים, שר"ל שמשם זה נמשך השפע לגוים, אבל כשישראל חוטאים ח"ו אז מתעלים ונכללים דרגין בדרגין, ולפי בחינת החטא כך הוא הפגם, עיי"ש. אבל מה שצריך לדעת לענייננו הוא מה שנודע שבחטא העגל חזר ונעור חטא אדה"ר שבא נחש על חוה, ועניינו שבהתעלות הדינין ממטה למעלה בהתכללותם זה בזה מחמת העוון אז יש כללות אלהים אחרים בסוד ה' גבורות הקדושות שביסוד המלכות, ואעפ"י שאינם הם בעצמם חלילה עם כל זה להיותם נכללים שם נחשב כאילו הם עצמם שם ואז ח"ו יוצא השפע לחוץ (רמ"ז). אמרו בתיקונים (תיקון נ' צז ע"ב) כי נתערב בישראל ה' מינים אשר סימנם הוא נגע רע, והם נפילים גבורים ענקים רפאים עמלקים, וכל אלו הה' מינים בכלל נקראו בשם ערב רב, והוא סוד הכתוב (שמות יב לח) וגם ערב רב עלה אתם. (וע' בזה"ק בראשית כ"ה א' כ"ז ב' כ"ח ב' כ"ט רע"א משפטים ק"כ ע"ב פנחס רל"ז א' ב' תצא רע"ז רפ"ב בהעלותך קנ"ג רע"ב תשא קצ"א וכל הענין שם, ובדברי הרב בשער הפסוקים פ' שמות בארוכה הרבה) (הקדו"ש כג ע"ד).

143 אלו הערב רב (לב כב) כי ברע הוא, שהיו אדוקים באלהים אחרים שהוא חוץ מהקדושה. אבל הצרה היתה "ואשתתפו ביה עמא קדישא", המושרשים בקדש, שאלמלא כן אין חטא אומות העולם נקרא חטא, כמו שאמרו רז"ל פסוק (איכה א ח) חטא חטאה ירושלים, אמנם אחרי שגם רבים מהם נשתתפו עמהם כנזכר בעבר הדף לכך אמר "חאבו באימא" היא מלכות, שבעוון מחשבתם הכלילו שורש הקליפות ביסוד שלה (רמ"ז).

144 פי' אתה שאתה בעל החסד שהוא הממשיך כל מין שפע מלמעלה המשך עד עשיה לנו כח אלהים הם הגבורות, ואהרן שהיה דעתו להפרידם מעל ישראל כנזכר בעבר הדף הסכים עמהם כי חשב שכוונתם להתנהג במדת אומות העולם, וגם לא עלה בדעתו ששום ישראל ישתתף עמהם, אבל המה רימוהו שדעתם המרשעת היתה לעורר הדינין התחתונים של הקליפות ולטמא את מקדש ה', ועוד שעזרם שיתוף מחשבות ישראל (רמ"ז).

145 פי' שלא אמרו אלהים אחרים אלא אלקים, וכווננו לגבורות שביסוד שלה שנקרא (מיכה א טו) כבוד ישראל, שמשם נמשך האור החופף עליהם, ונקרא מקום זה המקודש כבוד והפכו ערוה. וגם

דשריא עלייהו כאמא על בנין ודא הוא רזא¹⁴⁶ דכתיב (תהלים קו כ) וימירו את כבודם בתבנית שור דא כבודם דישראל¹⁴⁷ אמא דלהון ודא הוא דכתיב (ש"א ד כב) גלה כבוד דגרמו לשכינתא דאתגלי בגלותא עמהון ועל דא וימירו את כבודם במה בתבנית שור:

תרגום: בני, החטא שעשו העם שבחוקן, והשתתפו בו העם הקדוש, באם הם חטאו, שנאמר "קום עשה לנו אלהים", אלהים ודאי. כבוד ישראל הזה, הוא ששורה עליה כאם על בנים, וזהו סוד הנאמר "וימירו את כבודם בתבנית שור". זה כבודם של ישראל, האמא שלהם. וזהו שנאמר "גלה כבוד". שגרמו לשכינה לגלות בגלות עמהם. ועל זה וימירו את כבודם. במה. בתבנית שור.

(ו) עי' זהר ח"ב ד ע"ב: רבי יצחק הוה קאים קמיה דרבי אלעזר (בן ערך) [בר"ש] אמר ליה שכינתא נחתת למצרים ועם יעקב אמר ליה ולא והא כתיבא (דכתיב) (בראשית מו ד) אנכי ארד עמך אמר ליה תא חזי שכינתא נחתת למצרים את יעקב ושית מאה אלפיך רתיכין קדישין (אחרנין) (אחרנין) עמהו והיינו דכתיב (שמות יב לז) כשש מאות אלף רגלי דתנינן שית מאה אלפיך רתיכין קדישין נחתו עם יעקב למצרים וכלהו סליקו מתמן כד נפקו ישראל ממצרים:

הדא הוא דכתיב (שמות יב לו) ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו' שש מאות לא נאמר אלא כשש מאות כגוונא דנפקו אלין כך נפקו אלין ותא חזי רזא דמלה בעדנא דנפקו אלין רתיכין קדישין משירייתא [קדישתא] (קדישא) חמו ישראל וידעו דהוו מתעכבין בגיניהון וכלהו בהילו דעבדו ישראל בגיניהון הוה והיינו דכתיב (שמות יב לט) ולא יכלו להתמהמה הוה ליה למימר ולא רצו להתמהמה אבל לא כתיב אלא ולא יכלו ואתידע (ס"י ואי תנדע) ממם [ד] כלהו בני ישראל הוה בני ישראל דרקייעא והיינו דכתיב (שמות א א) בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב ועל אדא (כך) לא נאמר ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו אלא ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב הבאים מצרימה בקדמיתא ועם מי את יעקב:

תרגום: רבי יצחק היה עומד לפני רבי אלעזר בן רבי שמעון, אמר לו שכינה ירדה עם יעקב למצרים. אמר לו ולא, והרי נאמר "אנכי ארד עמך". אמר לו, בא וראה, שכינה ירדה למצרים עם יעקב ושש מאות אלף מרכבות קדושות עמה, והיינו מה שנאמר "כשש מאות אלף רגלי". ששנינו שש מאות אלף מרכבות קדושות ירדו עם יעקב למצרים, וכולם עלו משם כשיצאו ישראל ממצרים.

זהו שנאמר "ויסעו בני ישראל מרעמסס סכותה כשש מאות אלף רגלי וגו'", "שש מאות" לא נאמר אלא "כשש מאות", כדוגמא שיצאו אלה, כך יצאו אלה. ובא וראה סוד הדבר, בזמן שיצאו המרכבות הקדושות הללו [ו] המחנות הקדושים, ראו ישראל, וידעו שהם מתעכבים בשבילם, וכל החפזון שעשו ישראל היה בגללם. והיינו שנאמר "ולא יכלו להתמהמה", היה לו לומר "ולא רצו להתמהמה", אבל לא כתוב אלא "ולא יכלו". ונדע ממם שכל בני ישראל היו בני ישראל של הרקיע, והיינו מה שנאמר "בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב". ועל זה לא נאמר "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה אתו", אלא "ואלה שמות בני ישראל הבאים מצרימה את יעקב", "הבאים מצרימה" מתחילה, ועם מי, "את יעקב".

(ז) עי' זהר ח"ג קנד ע"א: דגלא קדמאה משריא מזיינא ארי"ה מיכא"ל רשים בפרישו [דגלא] (דכלא) פרישא לימינא מזרח שירותא דשמשא אזיל במטלנוי בנהירו תרין ממנן תחות ידיה

– מאיר התיקון –

כבוד הוא לבוש יסודה הנקרא חיפוי וכיסוי ליסוד דזעיר וכמד"א (תהלים קמג, ט) אליך כסיתי (רמ"ז).

¹⁴⁶ רזא ודאי הוא יסוד אימא קדישתא (רמ"ז).
¹⁴⁷ כי (משלי כו א) לא נאוה לכסיל כבוד, ואין לייחס כבודם לערב רב שעל כרחק צריך לפרש כך, שהרי שרשם של הערב רב היה כתבנית שור כדלקמן, אלא ודאי כבודם ה"ס המלכות שעליה נאמר בשמואל גלה כבוד, פי' האור המוצנע והמכובד גלה ונגלה, ופסוק זה נאמר על ארון הקדש שאחד מסודותיו הוא יסוד, המלכות כדאיתא בליקוטי תורה פרשת תרומה, וזהו שנתן הטעם כי נלקח ארון האלקים (רמ"ז).

יפיא"ל צדקיא"ל חד [לאורתא] (לאורייתא) 148 וחד למיהך בשוקא 149 דאזיל 150 כד אלין נטלין נטלין כמה משריין מזיינין מסטרא דימינא אוכלא חד לסטראו שמאלא שמשא אזיל (ס"א נטל כל חד לסטר שמשא שמשא אזיל) ונהיר ומעטר להו אלף ורבוון ממנן תחותוי וכלהו בדחילו באימתא בזיע ברתת:

תרגום: דגל ראשון מחנה מזוינת, אריה מיכאל רשום בפרישת הדגל הפרוש לימין מזרח, ראשית השמש, הולך במשאו, באור שני ממונים תחת ידיו, יפיא"ל צדקיא"ל, אחד ללילה (לתורה) ואחד ללכת בשוק שהולך. כשאלה לוקחים, לוקחים כמה מחנות מזוינות מצד ימין, והכל אחד. לצד שמאל השמש הולך [לוקח כל אחד לצד השמש, השמש הולך] ומאיר ומעטר אותם אלף ורבוות ממונים תחתיו, וכולם ביראה ובאימה בזיע וברתת.

ועיי"ש ע"ב: דגלא תניינא משרייא מזיינא נש"ר אוריאל דרו"ם 151 תרי ממנן עמיה שמשיא"ל חסדיא"ל 152 האי נשר סליק וכל מאריהון דגדפיין מקמיה כמה משרייין סלקין בכל סטריין כל חד וחד בתוקפא דשמשא רוחא דרוחא פנימאה נפיק והוא רוחא מטי להאי נשר וסליק אברוי ומכסייא לגופא כד"א (איוב לט כו) המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן כגוונא כדוגמא כעין (דברים לב יא) [כ]נשר יעיר קנו האי נשר נץ בהדיה יונה בהדיה 153 נץ וכל מארי דגדפיין כלהו מצפצפן וחדאן חד מסטרא (ס"א סמכא) קמיה סליק מתתא לעילא כמה ציפריין נחתין ועאלין מצפצפן וחדאן אזלין ושאטיין:

דגל שני מחנה מזוינת, נשר אוריאל דרום, ושני ממונים עמו שמשיא"ל חסדיא"ל. נשר זה עולה, וכל בעלי הכנפים מלפניו, כמה מחנות עולות בכל הצדדים, כל אחת ואחת בחוזק השמש. רוח של רוח פנימית יוצאת, ואותה הרוח מגיעה לנשר הזה, ועולים איבריו ומכסים את הגוף, כמו שנאמר "המבינתך יאבר נץ יפרוש כנפיו לתימן" כדוגמת כעין כנשר יעיר קנו, נשר זה עם נץ, יונה עם נץ, וכל בעלי הכנפים, כולם מצפצפים ושחחים, אחד מצד (עמוד אחד) לפניו עולה ממטה למעלה, כמה ציפורים יורדות ועולות מצפצפות ושחחות הולכות ומשוטטות.

(ח) וז"ש למעלה יפרוש כנפיו לתימן. וז"ס שאמרו (ב"ב כה ע"א) ד' רוחות מנשבות בכל יום ורוח דרומית קשה מכולן, ואלמלא בן נץ שמעמידה. והוא ברזא דשמעון שקשה מכל השבטים, כמ"ש בפ' א"מ דף ס"ב ע"ב ע"ש. ונץ ויונה הן התריין ממנן שמשיא"ל חסדיא"ל. וכן בכל חי' ג' רישין של מין ההוא. כאן ג' ראשי עופות. ובשור ג' מיני בהמות הידועין, שור כשב ועז, וכולן נבחרו לקרבן, שסוד הקרבן בצפון, והן כלם מסטרא דדינא, איל ועז, והן תריין ממנן, קפציא"ל ברזא דעז. ואמר שם (לקמן קנה ע"א) בר כמה גרדיני נימוסין דאינון לתתא חציפין ככלבא. וז"ס הכלב והגדי שקפצו כו' (ב"ק כא ע"ב). יחזקאל ברזא דאיל, אין איל אלא קשה (תו"כ ויקרא חטאות פ"כ), בסוד עשתרות קרנים. וכן אדם ג' רישין, כהנים לויים וישראלים. וכן בארי' ג' מיני חיות, ואפשר שהן צבי ואיל, שנדמה להם הקב"ה, דומה דודי לצבי או לעופר האילים, השבעתי אתכם בצבאות או באיילות השדה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה כו'. וכן בהיכל אהבה, אומר שם שני שדיך כשני עפרים תאומי צביה, והן בסטרא דמיכאל, נהורא ימינא שמקבל מהיכל אהבה. ומהן מתחלקין עוד לכמה מינין, וכל מין לכמה פרטים, ברזא דאלין ממנן ומשרייין, בארבע פנים לכל א', ובכ"א ג' רישין, ובכ"א י"ב ממנן, וכמה פרטים כנ"ל. וזהו הכינוים בכמה שנויים לכל מין, פעם יונה, פעם נשר, לפי ענין השפעה וההתקבלות. וכמ"ש בתיקונים תס"ט דף קי"ד ע"ב ושכינתא ודאי אתכלילת בכלא ובג"ד זמנין אתקריאת נשר זמנין חי' זמנין יונה זמנין צפור, בכל מה דשליטא אתקריאת בשמי' כו' ע"ש. וזה החי' הוא ג"כ בד' פנים ובד' גדפיין כנ"ל. ובכל פנים ג' רישין כנ"ל. ולא חס לפרש בכל אחד ואחד, כי הוא מובן. ואלו הד' חיות משמשין בד' רוחות העולם, ארי' משמש בשמשא בד' פנים, בד' רוחות כנ"ל, והוא משמש ביום. וחי' אדם שהוא כנישו דשמשא, והוא סיהרא, משמש בלילה בד' פנים דילה, אלא שמש ידע מבואו כו'. והן יום – מאיר התיקון –

148 פי' כן נקרא שר התורה יופיא"ל (רח"ו).

149 צדקיא"ל ממונה להצליח בעושר כמו זבולון (רח"ו).

150 ר"ל בסוד ושני נערו עמו לשמש אותו. [הגה מרבינו. ר"ל אחד בנסיעת החיות, ואחד בחנייתן במקומן לעשות שליחותו, זהו שוקא] וצדקיא"ל בסוד צדק לפניו יהלך כו'. והוא דגל מחנה יהודה כמ"ש למטה במנין הדגל, והוא גור ארי' יהודא. וכן היה רשום על הד' דגלים ארבע החיות, כמו הסדר שכתוב כאן (יהל אור).

151 והוא דגל מחנה ראובן (יהל אור).

152 והם ב' שבטים שמעון וגד. ואלו הב' נשיאים שלהן (יהל אור).

153 עי' מלואים אות (ח).

ולילה. והן משמשין לכ"א בעוה"ז. ונשר וכל צפרין משמשין בג"ע שהוא ימינא דעלמא בדרום כידוע בזוהר בכ"מ. ולכן שם צפרין דמצפצפין, כמ"ש פ' שלח לך דף קס"ה ע"א עופין דנור דקא מצפצפן כד סליק צפרא צפצופא דנעימו כו' זינין אחרנין ושפנינין אחרנין כו' ע"ש. ושם היונה ונשרין, וכן הנשמות מתחדשין שם כצפרים ונשרין, ע"ש בפ' שלח לך כל הענין. ושם אור זרוע לצדיק, אור הגנוז לצדיקים, שהוא ימינא דגנוז הקב"ה מרשעים בעה"ז, והוא אור שמסתכלין בו מסוף העולם ועד סופו. ר"ל מה שהיה ומה שעתיד להיות כידוע, והכל בג"ע. וד' פנים שלו בד' רוחות כנ"ל. שור בצפון, שהוא גיהנם שהוא בצפון כידוע. ושם כלחוך השור, כמ"ש בר"פ בלק (קפ"ו). ושם משמש בד' פנים, ושם החשך, כמ"ש (איוב כ כו) כל חשך טמון כו' תאכלהו כו' וכידוע. ואמר לקמן "שור גבריאל צפון כו'". ואלו שני החיות משמשין בעוה"ב. שבעוה"ז אינן יכולין לקבל לא רוב טובה ולא רוב פורעניות, לכך משמשין שני החיות מזרח ומערב (בעוה"ז), שהן ממוזגין שניהן, אלא שזה נוטה לחסד, וזה נוטה לגבורה. משא"כ בעה"ב כשם שנותן כח לצדיקים לקבל רוב טובה, כך נותן כח ברשעים כו' (עיין יבמות מ"ז ורמב"ם פ"ד מאסו"ב ה"ב). והן שני דרגין ימינא ושמאלא, וכ"א בד' פנים, בד' זמנים כנ"ל משמש. והם בד' רוחות העולם כנ"ל. וכן הדגלים לד' רוחות, וכל א' בסטרי'. ראובן, אור בן, כמ"ש בתיקונים (קמא ע"א), לימינא, וזהו אוריאל. יהודה, גור ארי'. דן, ידין עמו, כמ"ש (פסחים ד ע"א) ההוא דאמר דוני דיני אמרו ש"מ מדן קאתי שנאמר כו', וכמ"ש יהי דן נחש עלי דרך כו', והוא לצפון. אפרים אפר ים, אפר דרפאל כנ"ל. ושם כי הפרני אלקים כו', מטה במערב, חדר המטות (יהל אור).

(ט) עי' זהר ח"ג סד ע"ב: תאנא אמר רבי אבא¹⁵⁴ כלהו הכי ועילא מנהון סרכין תלתא בההיא שעתא דאתער האי בקר ומתערין תושבחן כל אינון אלף וחמש מאה וחמשין רבוא אתמנא עלייהו חד ממנא והימן שמייה¹⁵⁵ לקבליה [ד]לתתא:

ותחת ידיה סרכין¹⁵⁶ ממנן עלייהו לאתקנא שירתא בההיא שעתא דאתער זמנא דבין הערבים וזמרין כל אינון אלף וחמש מאה ותשעין אלף ריבוא מארי דיללה אתמנא עלייהו חד ממנא וידותון שמייה¹⁵⁷ לקבליה [ד]לתתא ותחת ידיה סרכין ממנן עלייהו לאתקנא ההוא זמרא כד"א (ישעיה כה ה) זמיר עריצים:

בההיא שעתא דמטי ליליא מתערין כל אינון דמברא לפרוכתא כדין שכיך כלא ופטר לא אשתכח ודינין דלתתא מתערין כלהו אתמנן כחדא אלין על אלין עד דאתפליג ליליא: בתר דאתפליג ליליא ומתכנשי כלהו אתמנא עלייהו חד ממנא וכניש לכל משריין כד"א (במדבר י כה) מאסף¹⁵⁸ לכל המחנות וגו' ואסף שמייה לקבליה דלתתא ותחת ידיה כל אינון סרכין ממנן ומבשרי תהלות (כדין) עד דאתי צפרא:

תרגום: למדנו אמר רבי אבא כולם כך, ומעל כולם שלשה שרים. באותה שעה שמתעורר הבוקר הזה ומעוררים תשבחות, כל אותם אלף וחמש מאות וחמשים רבוא מתמנה עליהם ממונה אחד ושמו הימן, כנגד שלמטה.

ותחת ידו שרים ממונים עליהם לתקן שיר, באותה שעה שמתעורר זמן של בין הערבים ומזמרים כל אותם אלף וחמש מאות ותשעים אלף רבוא בעלי היללה, מתמנה עליהם ממונה אחד ושמו ידותון כנגד שלמטה, ותחת ידו ממונים עליהם שרים לתקן אותו הזמר כמו שנאמר, "זמיר עריצים".

– מאיר התיקון –

¹⁵⁴ פי' בא לסייע לר' יוסי ולפרש ענייני הנ' כתות המ' היטב והממונא אשר עליהם חוץ ממ"ש ר' יוסי לעיל בשעתא דמטי ליליא אינון אלף וכו' ואמרין שירתא וכו', ואלין אמרין שירתא עד שאתפליג ליליא וכו' דר' אבא פליג וס"ל דבחצות הראשון שכיך כולא וסערא לא אשתכח עד דאתפליג ליליא משמע שלדעתו אין אומרים שירה רק מחצות ואילך ובחצות הראשון דוממים ומבשרי תהלות מחצות ואילך אומרים תהלות כסברת ר' יוסי דלעיל (מ"מ).

¹⁵⁵ שכתוב בו והאמין בה' כו' ומצאת את לבבו נאמן לפניך כו', כי האמונה והבטחון תלויים בחסד. וכד"א ואברהם כו' וכתוב יבואו המלאכים כו' דבהאי שעתא אתפרש אברהם (ומ"כ עה"ג. וז"ש (לעיל) וכד אתער האי בקר כו' הימנותא דברכאן, וכמ"ש איש אמונות רב ברכות, ונא' חדשים לבקרים רבה אמונתך) (יהל אור).

¹⁵⁶ סרכן (דפ"ו).

¹⁵⁷ כמ"ש (במדרש ילקוט תהלים סב) על ידותון על הדתות והדינין (יהל אור).

¹⁵⁸ שהוא דגל הרביעי וכ"ה כאן (יהל אור).

באותה שעה שמגיע הלילה מתעוררים כל אותם שמחוץ לפרוכת, ואז הכל שוכך, ופתח לא נמצא, והדינים שלמטה מתעוררים כולם מתמנים כאחד, אלה על אלה, עד שנחלק הלילה. אחר שנחלק הלילה וכולם מתכנסים מתמנה עליהם ממונה אחד ומכניס את כל המחנות, כמו שנאמר "מאסף לכל המחנות וגו'", ושמו אסף כנגד שלמטה, ותחת ידו כל אותם שרים ממונים ומבשרים תהלות עד שבא הבוקר.

(י) ע"י זהר ח"ב קצד ע"א: רבי שמעון הוה יתיב ליליא חדא ולעי באורייתא והווי יתיב קמיה רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי אמר רבי יהודה הא כתיב (שמות לג ו) ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חרב וקאמרינן דגרמו מותא עלייהו¹⁵⁹ מההוא זמנא ולעילא ושליט בהו ההוא חויא בישא¹⁶⁰ דאעדי ליה מנייהו בקדמיתא ישראל תינח יהושע דלא חטא אתעדי מניה ההוא זיינא עלאה דקביל עמהון בטורא דסיני או לא:

אי תימא דלא אתעדי מניה אי הכי אמאי מית כשאר כל בני נשא ואי תימא דאתעדי מניה אמאי והא לא חטא דהא איהו עם משה הוה בשעתא דחבו ישראל ואי תימא דלא קביל ההוא עטרא בטורא דסיני כמה דקבילו ישראל אמאי:

פתח ורבי שמעון ואמר (תהלים יא ז) כי צדיק יהוה צדקות אהב ישר יחזו פנימו האי קרא אמרו ביה חברייא מה דאמרו אבל כי צדיק יהוה צדיק הוא ושמיה צדיק ובגין כך צדקות אהב ישר ואיהו ישר כמה דאת אמר (דברים לב ד) צדיק וישר ועל דא יחזו פנימו כל בני עלמא ויתקנון ארחייהו (כל בני עלמא) למהך בארח אמישר כדקא יאות:

תרגום: רבי שמעון היה יושב לילה אחד ויגע בתורה, והיו יושבים לפניו רבי יהודה ורבי יצחק ורבי יוסי. אמר רבי יהודה, הרי נאמר "ויתנצלו בני ישראל את עדים מהר חורב", ואמרנו שגרמו מות עליהם מאותו זמן ומעלה ושלט בהם אותו הנחש הרע שהוסר מהם בראשונה. ישראל מילא, אבל יהושע שלא חטא, האם הוסר ממנו אותו כלי זין עליון שקבל עמהם בהר סיני או לא.

אם תאמר שלא הוסר ממנו, אם כך, אז למה מת כשאר כל בני האדם, ואם תאמר שהוסר ממנו, למה. והרי לא חטא, שהרי הוא היה עם משה בשעה שחטאו ישראל, ואם תאמר שלא קבל אותה העטרה בהר סיני כמו שקבלו ישראל, למה.

פתח רבי שמעון ואמר, "כי צדיק ה' צדקות אהב ישר יחזו פנימו". פסוק זה אמרו בו החברים מה שאמרו. אבל "כי צדיק ה'", צדיק הוא ושמו צדיק, ולכן "צדקות אהב". "ישר" והוא ישר, כמו שנאמר "צדיק וישר". ועל זה "יחזו פנימו" כל בני העולם, ויתקנו דרכיהם ללכת בדרך ישר כראוי.

(יא) ע"י זו"ח סו ע"ג: וכל את דנוקבא קרי לכל את דדכורא ואתתקנו כל את ואת דכר ונוקבא וכל את קרי ואמר משכני אחריך נרוצה

כד אתתקנו לאתחברא ברזא דא"ת ב"ש אתתקנו ואתיישבו אנפין באנפין ונוקבא כד בעא לאתחזאה לגביה היא אומרת דהא אתקשטא ברעו דאימא וכל אתוון אתתקנו וע"ד הביאני המלך חדריו לאתתקנא ולא אתקשטא כדקא יאות

וכל דא בגין דנגילה ונשמחה ב"ך עשרין ותרין אתוון רשימין עילאין וכד איהו ב"ך ורזא דא אשר נשבעת להם כך

נשכירה דודיך מיין כיון דנתחבר כחדא בההוא חדוא דילן ניהב חלקא לכל חד וחד מההוא חדוא דילן ונרווי לון כד"א יזכור כל מנחותיך מיין מחדוא דילן מסטרא דההוא יין דחדי כולא

– מאיר התיקון –

¹⁵⁹ ע"י שעלו אז באר"א עלאין, ומהם ירתו עטרין דחר"ג שהם אוירא ובוצינא, ונולדו ונתגלו אלו האורות לחוץ להמשיכם בישראל, והוא עדיים וזיונם אשר זכו לזה במתן תורה, ובהן היו חיינ לעולם, בסוד חיי המלך, שהם המוחין אהיה הויה אהיה גימ' חיים וכמ"ש הגר"א בספד"צ (פרק א ג ע"א [המוחין הן חיי האדם בסוד חו"ב שנקראו חיים, כמ"ש (קהלת ז יב) והחכמה תחיה בעליה, ובינה נקראת חיים כמ"ש בזוהר (אחרי מות נח ע"א) ומה שמיה דההוא נהר, חיים שמיה, ונקראת אלקים חיים, וכן המוחין נקראין חיי המלך כידוע, כמ"ש בר"מ (יתרו דף צא ע"ב) ואינון חיי המלך]), וכן הוא בזוה"ק פקודי (רכז ע"א) ופ' שלח (קסב ע"א ע"ב) (דע"ה ח"ב קכה ע"א).

¹⁶⁰ הגם כי במתן תורה פסקה זוהמתן והיו כולם אז ג"כ בסוד עץ החיים וכמ"ש בזוה"ק (ס"פ יתרו צד ע"א), אך עכ"ז הנה אח"כ ע"י חטא העגל חזר הרע להתערב בהם וכמ"ש בפ' תשא (דף קצד ע"א ע"ב), ע"ש¹⁶⁰ ופ' שלח (דף קסב רע"ב) בסוד הכתוב (במדבר יד לב) ופגריכם אתם יפלו כו' ע"ש, והרי חזרו ונעשו בסוד עץ הדעת (דע"ה ח"ב קלא ע"ד).

מישרים אהבוך מישרים אינון שאר אתוון דאשתארו ומאן אינון מנצפ"ך דלית בכל אתוון דאיקרון מישרים בר אלין ואינון דאתכפלו מישרים אלין באלין מ' בס' נ' בן' צ' בן' פ' בן' כ' בן' אלין מישרים אלין באלים ודא בדא דהא עשרין ותרין אתוון כלילין ב"ך אינון דאשתארו דאינון מישרים אהבוך לאתכללא עמך באינון עשרין ותרין אתוון אלין מישרים אינון אתוון כלילין ב"ך אינון דאשתארו דאינון מישרים אהבוך לאתכללא עמך באינון עשרין ותרין אתוון אלין מישרים אינון אתוון טמירין גניזין גו עלמא עילאה¹⁶¹ וכד אתגניז אור קדמאה אתגניזו אתוון אלין והוה ידע לון אדם בתר דחטא אדם אתגניזו כמלקדמין עד דאתא אברהם וידע לון ברוח קודשא דשראת עליה תרגום: וכל אות של נקבה קוראת לכל אות של הזכר ומתקנות כל אות ואות זכר ונקבה וכל אות קוראת ואומרת משכני אחריך נרוצה כשהתקנו להתחבר בסוד של א"ת ב"ש הם התתקנו והתישבו פנים בפנים ונקבה כשרצתה להראות לפניו היא אומרת שהרי התקשטה ברצון האם וכל האותיות התתקנו ועל זה הביאני המלך חדריו להתקן ולהתקשט כראוי וכל זה כדי שנגילה ונשמחה ב"ך עשרים ושתיים האותיות הרשומות העליונות וזהו ב"ך וזהו הסוד אשר נשבעת להם בך נזכירה דרך מייך כיון שנתחבר יחד באותה השמחה שלנו נתן חלק לכל אחד ואחד מאותה השמחה שלנו ונרוה אותם כמו שנאמר יזכר כל מנחתך מייך משמחתנו מצד של אותו היין שמשמח הכל מישרים אהבוך מישרים אותן שאר האותיות שנשארו ומי הם מנצפ"ך שאין בכל האותיות שנקראו מישרים פרט לאלה ואלו שנכפלו מישרים אלו באלו מ' בס' נ' בן' צ' בן' פ' בן' כ' בן' אלו מישרים אלו עם אלו וזה עם זה שהרי עשרים ושתיים אותיות כלולות ב"ך אותם שנשארו שהם מישרים אהבוך להכלל עמך באותם עשרים ושתיים אותיות המישרים הללו הם אותיות טמירות גנוזות בתוך העולם העליון וכשנגנו האור הראשון נגנו האותיות הללו והיה מכיר אותן אדם אחר שאדם חטא נגנוזו כמו מקדם עד שבא אברהם והכירן ברוח הקדש ששרתה עליו

(יב) עי' זהר ח"א טו ע"ב: עד הכא יהו"ה¹⁶² אלהינן¹⁶³ יהו"ה¹⁶⁴ אלין תלתא דרגין לקבל רזא דא עלאה בראשית ברא אלהי"ם¹⁶⁵ בראשית רזא קדמאה¹⁶⁶ ברא רזא סתימא¹⁶⁷ לאתפשטא מתמן כלא אלהי"ם¹⁶⁸ רזא לקיימא כלא לתתא את השמים דלא לאפרשא לון דכר ונוקבא¹⁶⁹ כחדא א"ת כד נטיל אתוון כלהון כללא דכלהו אתוון אינון רישא וסופא לבתר אתוסף ה"א לאתחברא כלהו אתוון בה"א ואתקרי את"ה ועל דא (נחמיה טו) ואתה מחיה את כלם – מאיר התיקון –

¹⁶¹ עי' יהל אור: שמצרף זה לזהר: ואנא אתמלי מכמה טבין ואתוון טמירין עלאין יקירין בתר כן איתי לגבך ואנא אהוי עי' גר"א בס"י ז ע"ב: דגבורה, ושם (שיה"ש ז י) וחכך כיון הטוב, שהוא יין דבינה, עיטרא דגבורה כידוע, הולך לדודי למישרים (שם) שהם ה' אותיות מנצפ"ך כמ"ש בז"ח שה"ש דף נ"ב ונ"ג (סו ע"ג), וכל דא בגין דנגילה ונשמחה בך עשרין ותרין אתוון רשימין עילאין ודא הוא ב"ך, ורזא דא אשר נשבעת להם בך, ר"ל שאלו כ"ב אתוון נכללו בחג"ת כללא דז"א כמ"ש [בזהר] פרשת בראשית (דף ט"ו וט"ז), וסוד השבועה הוא שבעה כידוע, והם ג' פעמים ז' שנתחלקו בחג"ת כמ"ש שם (דף ט"ז ע"ב)

¹⁶² אבא (רח"ו).

¹⁶³ אמא (רח"ו).

¹⁶⁴ כתר (רח"ו).

¹⁶⁵ [חב"ד] (חכמה כתר בינה) (רח"ו).

¹⁶⁶ חכמה (רח"ו).

¹⁶⁷ חסד בבחינ' היותה סתומה עדיין (רח"ו).

¹⁶⁸ בינה אחרי התפשטו' (רח"ו).

¹⁶⁹ ת"ת ומלכות (רח"ו).

תרגום: עד כאן, יהו"ה אלהינו יהו"ה, אלו שלש דרגות כנגד הסוד הזה העליון "בראשית ברא אלהים". "בראשית" סוד ראשון. "ברא" סוד שתום להתפשט משם הכל. "אלהים" סוד לקיים הכל למטה. "את השמים" שלא להפרידם זכר ונקבה כאחד. א"ת, כשלוקח האותיות כולם, הכלל של כל האותיות הם ראש וסוף. אחר כך מתווסף ה"א להתחבר כל האותיות עם ה"א, ונקרא את"ה, ועל זה "ואת"ה מחיה את כולם".

(יג) עי' זהר ח"ב קד ע"א: יהודה אתה יודוך אחיך¹⁷⁰ (שם מט ח) כלהו אודן על שמא דא ונהיינו דאנן אמרין ברוך אתה איהו ברוך וואיהו (ואיהו) אתה לכלהו בנוי לא אמר יעקב אתה אלא לאתר דאצטריך דא איהו אתה:

שמא דא [ודאי אתה] יודוך אחיך כלהו אודן לך על שמא דא ודאי אתה יודוך אחיך על שמא דא אסתלק ואתכפיא סטר אחרא בגין דכד [אתקרי ואדכר] (אתברי) הא נפקת סטרא אחרא בהדה¹⁷¹ כיון דאמרי אתה שלטנו ורברבנו אית לה וסטרא אחרא אתכפיא ולא אתחזיא תמן ודאי בשמא דא אתרשים ואתבריר מסטרא אחרא ודא אסתלקו ושלטנו דיליה ותבירו וביש לסטרא אחרא כיון דיודוך אחיך (ו) על שמא דא אתה כדין ידך בערף אויביך מיד אתכפיין לגבך ושמא דא גרים:

ידענא חבריאי ידענא דהא אתה שמא דא אתון אמרין לאתר אחרא עלאה דכתיב (תהלים קי ד) אתה כהן לעולם בימינא עלאה שפיר איהו דהא כיון [דאמר רבין] (דרבי) שמעון אודן (אודאן) ליה עלאין ותתאין וזכה לכלא כל מה דאיהו אמר הכי איהו ושפיר:

אבל כד תהוון מטאן לגביה אמרו ליה ואדכרו ליה יומא דתלגא כד¹⁷² זרענא פולין לחמשיין ותרין גוונין דהא אתה כהן¹⁷³ הכא אתקשר כוס [של] (ד) ברכה בימינא¹⁷⁴ בלא פרודא כלל ובגין כך אתה כהן לעולם הכא אתקשר כוס בימינא כדקא יאות:

ועל דא אמר קרא יהודה אתה להאי אתה יודוך אחיך ולא כתיב (בראשית מט ח) יהודה יודוך אחיך ולא יתיר¹⁷⁵ אלא על שמא דאת"ה אתה אתר דא אצטריך לשמא דא ולא אחרא:

יהודה אבא קדמאה ואבא תניינא ולא הוה ביה חלופא לעלמין ובגין כך פרץ אתתקף [הוה] (ביה) בתוקפוי מה דלא הוה הכי לכל בני עלמא ועל דא בניינא דדוד שארי חשבונא מפרץ ולא מבעז דהוה ביה שנויא חבריאי אי תשגחון לאו מלין בסתימו קא אמינא ואף על גב דסתימין אינן (מלין):

– מאיר התיקון –

¹⁷⁰ כל שהיה במדרגה וירד לא יעלה לעולם, וכן הוא בהיבם, כיון שהיה בידו לבנות אותו וסלק מחשבתו, וכמ"ש מאן יבמי להקים כו', והוא גילוי מחשבתו, ואח"כ עומד ואומר לא חפצתי לקחתה, והוא דבור, ואח"כ וחלצה נעלו, שהוא קשירתו בעקב, שהוא עולם העשיה עקב כידוע, ושם של נעלך כו' (שמות ג ה), זו אשה כו', והתיר הקשר שהי' המת קשור בו לתקנו, ואז לא יבנה עוד, והולך נע ונד עד דאשכח פרוקא ברחמים גדולים, ובזכות ובמעשים גדולים מאד של ת"ח גדול מאד שעולה, למדרגת א"א עילאין, דשם עלמא דחירו, ומוציאו מיד ס"א, וצריך לחליצה להתירו מקשר אחיו, לאשכח ליה פרוקא אחרא, ואף בועז שהיה קרוב הוצרכו לרחמים ובקשות גדולות, יתן ה' לך את האשה, ברכות כל הזקנים, ותקראנה לו השכנות שם כו', וכידוע וכן בתמר, אלא ששם היה על הענין אחר להעלותם למדרגתם הראשונה, שאביהם היה הגואל, ואמר בסבא שם, יהודה אתה יודוך אחיך בב' עניינים, א' שלא ירדו לאחור להתבנות, ועוד שזכו לעניינים הראשון, ולזו לא זכה שום אדם. והענין כי זה הבנין היה ע"י ה' ית' שלא בידיעת יהודה, וכ"ה בענין בהמ"ק דבתחילה הי' ראוי להתבנות ב' בהמ"ק ע"י דקב"ה, והוא דרגא דאצילות, בינה ומלכות, וכשחטאו אבדו, וע"י תשובתם זכו לב' בהמ"ק, אבל ע"י דבר נש, ובעלמין דמט"ט בבריאה ועשי' (בהגר"א בתיקון קז ע"א).

¹⁷¹ פי' ד' דיהודה מורה על היותם אב"א ויש קצת יניקה לסט"א, ולכן אמר אתה שבירר הקדושה

מסט"א (מ"מ).

¹⁷² צז ע"ב (הערת הזהר).

¹⁷³ נמחק בדרך אמת.

¹⁷⁴ פי' בפסוק זה נתקשרה המלכות שהיא "אתה" העם החסד שהוא "כהן" (מ"מ).

¹⁷⁵ עתה שהוא עד עת התיקון דלעת"ל, שליטת הבינה, שתתחיל אורה מעת ביאת המשיח והלאה, אי אפשר להחזיר את כל מה שנאבד ע"י החטא רח"ל, להחזיר להמדרגה שקודם החטא כמעט בשום אופן, ולא זכה לזה אלא רק כל מה שנעשה ביהודה עם תמר, [ור"ל בער ואונן שהם נתקנו בפרץ וזרח, והרי חזרו ונולדו מיהודה עצמו], והיה זה ע"י הקב"ה, וכמ"ש (סוטה י ע"ב) יצתה בת קול ואמרה ממני יצאו הדברים כבושים (דע"ה ח"ב ק ע"ג).

ועל דא ויהודה¹⁷⁶ רוח שמא דא דאקרי אתה קם על בורייה זמנא קדמאה וזמנא תניינא ולא אשתני לעלם ובנוי דיהודה וזרעא (וזרען) דיליה אודן ואמרין כי אתה אבינו מה דלית הכי לשאר בני גלגולא לעלמין שאר בני גלגולא תרין אבהן תרין אמהן אית לון [גוון] לבניינא ורזין אלין בעמקי ימא (ברזא) בלבא דתהומי אינון מאן יכיל לאפקא לון קום סבא אתגבר ואתקף בתוקפך אפיק מרגלן מגו תהומי:

תרגום: "יהודה אתה יודוך אחיך", כולם מודים על השם הזה, והיינו מה שאנו אומרים, ברוך אתה, הוא ברוך, והיא אתה. לכל בניו לא אמר יעקב "אתה", אלא למקום שהצטרך זהו אתה. השם הזה (ודאי אתה) יודוך אחיך, כולם מודים לך על השם הזה. ודאי אתה יודוך אחיך על השם הזה, הסתלק ונכפה הצד האחר, משום שכשנקרא ונזכר, הרי יוצא איתו הצד האחר. כיון שאומרים אתה יש לה שלטון וגדולה, והצד האחר נכפה ולא נראה שם. ודאי שבשם הזה נרשם ונבחר מהצד האחר, וזו העליה והממשלה שלה ושבר ורע לצד האחר. כיון שיודוך אחיך על השם הזה, אתה אז "ידך בעורף אויביך", מיד נכנעים אליך, והשם הזה גורם.

ידעתי חברים ידעתי ש"אתה" הרי השם הזה אתם אומרים למקום עליון אחר, שנאמר "אתה כהן לעולם", בימין העליון, יפה הוא, שהרי כיון שרבי שמעון מודים לו עליונים ותחתונים וזכה לכל, כל מה שהוא אומר, כך זה יפה.

אבל כשתהיו מגיעים אליו, אמרו לו והזכירו לו את יום השלג, כשזרענו פולים לחמשים ושנים צבעים, שהרי אתה כהן, כאן נקשר כוס של ברכה בימין בלי פירוד כלל, ולכן "אתה כהן לעולם", כאן נקשר כוס בימין כראוי.

ועל זה אמר הנאמר "יהודה אתה", ל"אתה" הזה יודוך אחיך, ולא נאמר יהודה יודוך אחיך ולא יותר, אלא על שם של את"ה, אתה מקום זה הצטרך לשם הזה ולא אחר.

יהודה [הוא] האב הראשון והאב השני, ולא יהיה בו חלוף לעולמים, ולכן פרץ התגבר בו בגבורתו, מה שלא היה כך לכל בני העולם. ועל זה בנינו של דוד מתחיל את החשבון מפרץ ולא מבוועז, שהיה בו שנוי. חברים אם תשגיחו לא אמרתי דברים בסתר ואף על גב שהם נסתרים.

ועל זה, יהודה הרויח את השם הזה שנקרא את"ה עומד על בריו, פעם ראשונה ופעם שניה, ולא השתנה לעולם. ובני יהודה וזרעו מודים ואומרים "כי אתה אבינו", מה שאין כן לשאר בני הגלגול לעולמים. שאר בני הגלגול שני אבות שתי אמהות, יש להם צבע לבנין, וסודות הללו בעמקי הים הם בלב התהומות, מי יכול להוציא אותם. קום זקן, התגבר והתחזק בחזקך, והוצא מרגליות מתוך התהומות.

(יד) עי' באר יצחק על ליקוטי הגר"א (ה ע"א): וז"ס מה שאמר משה (במדבר יד יז) ועתה יגדל נא כח אדניי כו'¹⁷⁷, ונזכר כאן שם אדניי, שהוא אדניי, סוד א' דאדניי (תז"ח מ סע"ב), שמורה על מדרגת מלכות שבמלכות, שבה הם בסוד אור חוזר. י' דאדניי בסוף, נקודת חכמה שבה, כמ"ש רבינו בכ"מ¹⁷⁸. נמצא שא' דאדניי הוא מלכות דידה, והוא ג"כ אלף, כמו אלף דאה"י בכתר עליון, והענין כמ"ש (ישעיה מד ו) אני ראשון ואני אחרון כו', אייך ואנ"י¹⁷⁹, שכתר הוא תחלת הרצון, שורש המחשבה¹⁸⁰, ומלכות סוף המעשה¹⁸¹ התכלית האחרון, שעולה לתחלת הרצון. והוא סוד אני דסלקא עד א"ס¹⁸², ולכן הוא נעוץ סופו בתחלתו (ס"י פ"א מ"ז). והוא סוד כ"ח, ולכן נזכר כאן שם אדניי, שהוא א' דידה שמשלים לכ"ח. ואח"כ הזכיר משה ט' תיקונים

– מאיר התיקון –

¹⁷⁶ נמחק בדרך אמת.

¹⁷⁷ המשך הלשון: כאשר דברת לאמר.

¹⁷⁸ עי' דברי הרב בפירושו על תז"ח מ ע"ג. אמנם עי' יהל אור ח"א ד ע"ג שכותב הפוך, שדווקא הי' היא המלכות דמלכות, וצ"ע.

¹⁷⁹ עי' תיקו"ז ז ע"א: תרין שמהן יהו"ה אדני ותמניא אתוון דאינון עשרה עשרה הכף בשקל הקדש (במדבר ז פו) ודא כ' מן כתר עשרה מן שכינתא תתאה אדני מתתא לעילא מן אני עד איין עשרה מעילא לתתא מעמודא דאמצעייתא דאיהו יהו"ה ובגין דא כ' כליל לון.

תרגום: שני שמות יהו"ה אדניי, ושמונה אותיות שהם "עשרה עשרה הכף בשקל הקדש", וזה כ' מן כתר, עשרה מהשכינה התחתונה אדניי מלמטה למעלה, מן אני עד איין, עשרה מלמעלה למטה, מעמוד האמצעי שהוא יהו"ה, ולכן כ' כולל אותם.

¹⁸⁰ עי' בהגר"א בתז"ח נ ע"ב.

¹⁸¹ עי' תיקו"ז ז ע"א: ראשון למחשבה ואחרון למעשה.

¹⁸² עי' הערה 179.

דז"א, שהם בסוד ט"ס שלו, כמ"ש רבינו בביאורו לס"ד פ"ב (פ"ג כד ע"א), ושם הם סוד כ"ז אתון, וכ"ח, אדנ"י משלמת.

ע"י יהל אור ח"ב א' ע"ד: אמר בס' גנת אגוז שמספר כ"ב אותיות הם תצ"ו, ור"ל (נ"ב מא' עד ק' גי' תצ"ה) תשר"ק מספרם אלף, והן א' שהוא אחד, וז"ש במ"ר פ' ויקרא פ"ב וש"מ (בתד"א) שתצ"ו חיילות משבחים להקב"ה. ועוד ה' כפולות קסןף מספרם ג' אלפים וחצי, הם ג' וחצי, ועם תצ"ו הן תצ"ט ופלגא. והן היאורים, כנ"ל ברכות בחשבון. ושני מיני אותיות הם, א' כסדרן, וא' תשר"ק בזו"ן כמ"ש בז"ח ש"ה, והן אלף חסר חד, וז"ש תצ"ט יאורין ופלגא בסטרא דא כו', [ר"ל באותיות הזכר שעולים כמספר זה] ותצ"ט ופלגא בסטרא דא בשמאלא כו'. ר"ל בנוק' [ר"ל האותיות בדרך תשר"ק, שהן בנוקבא, הנקרא שמאל. וכן תשר"ק הולך משמאל לימין, משא"כ מא' על ת' הולך מימין לשמאל. ועולים ג"כ במספר תצ"ט ופלגא כנ"ל] וכן בנו"ה, כי איהו בנצח ואיהו בהוד, וידוע שסופן של כ"ז אותיו הוא א' במספר אלף, כי ה' תת"ק, והוא אלף הגדול של בינה, בסוד הדעת, אלף אדרין ולזה זכה משה בסוד אלף חולקין דנטל, והוא הדעת שזכה משה. וכן משרז"ל שזכה לבינה הוא כנ"ל, ע"כ. וע"י עוד בהגר"א בס"י ב ע"ג.

(טו) ע"י זהר ח"ג קצג ע"ב: כי עשית פלא (ישעיה כה א) כסויא ולבושא¹⁸³ לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא [טמירא] וראשיתא דרגא עלאה אדם קדמאה טמירא| בכסויא דנהורא אחרא ד"א כי עשית פלא כי עשית אלף ומהו אלף הא תנינן אלף בי"ת¹⁸⁴ אלף בינה אבל דיוקנא דא¹⁸⁵ איהו תלת סטרין ראשית דרזא עלאה דאדם קדמאה¹⁸⁶ בגין דבדיוקנא דא' אית תרין דרועין חד מכאן¹⁸⁷ וחד מכאן וגופא באמצעיתא וכלא רזא חדא ואיהו רזא דיחודא [א'] ובג"כ אלף לחושבנא אחד והיינו כי עשית פלא:

ורב המנונא סבא אמר הכי כי עשית פלא פלא [דא] הוא חד דרגא מאינן פלאות חכמה¹⁸⁸ ומאן איהו דא (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט¹⁸⁹ ואיהו פלא עצות מרחוק (ישעיה כה א) קרא להאי בקדמיתא [פלא והכא אמר פלא עצות מרחוק¹⁹⁰ אלא והתם אצטריך למתני¹⁹¹ שית סטרין¹⁹² לדרגין עלאין (שם ט ה) פלא יועץ אל גבור] (אל יועץ) אבי עד שר שלום והכא לא אתא לממני

– מאיר התיקון –

¹⁸³ פי' שפרצוף התחתון מלביש לעליון ועי"ז מתמעטת הארתו ונוכל להשיגו. ובסע"ה ד' ל"ו כ' וז"ל וכמ"ש בזוה' בפ' בלק דף קצ"ג ע"ב כי עשית פלא כי עשית אלף ומהו אלף הא תנינן אלף בי"ת אלף בינה וכו' וסיים שם ואיהו רזא דיחודא, ונז"ל כסויא ולבוש' לאתלבשא נהורא סתימא עתיקא טמירא בכסוי' דנהורא אחרא עכ"ל מכאן תבין שגם הפלא עליון מתגלה לפעמים בבינה להשפיע בזעיר ל"ב נתיבות חכמה בשלימות ומהם יוצאים ל"ב שיניים וז"ש שכולם מתאימות שגם הנתיב ל"ב מתגלה בך ואז הוא רחמים גמורים וז"ש ושכולה שהוא בחינת דין אין בהם (מ"מ).

¹⁸⁴ פי' שבינה נק' בי"ת ונק' אלף ולפ"ז כי עשית פלא היא בינה הנק' אלף (מ"מ).
¹⁸⁵ פי' חב"ד דאבא (מ"מ).

¹⁸⁶ חכמה (רח"ו).

¹⁸⁷ חב"ד (רח"ו), ור"ל חב"ד דאבא שא"לף היא יו"י ב' יו"דין הם חו"ב ו' באמצע הוא הדעת (מ"מ).

¹⁸⁸ יסוד דאבא (רח"ו). ע"י שענה"כ ג ע"א.

¹⁸⁹ כל אר"א הנה אבא הוא נעלם ואימא נגלה, ע' זוה"ק בלק (קצג ע"ב) ופ' אחרי (סא ע"ב), כי האבא הנה עליו נאמר (איוב כח ז) נתיב לא ידעו עיט, וכן כתב ג"כ הרב בדרושי מ"ן ומ"ד (ריש דרוש י) (כללים ח"ב יח ע"א), הוא אור הדעת עלאה המתפשט מאור א"ס, ובו הוא היחוד דגולגלתא עם המ"ס (כללים ח"ב מב ע"ג), משום שאר"א הם ריעין דלא מתפרשין והיסוד שבו הוא לעולם טמיר באימא והוא נתיב לא ידעו עיט (איוב כח ז) דלא אתיידע לעילא ותתא כמ"ש בפ' אחרי מות ס"א ע"ב כי לא נודע אם שהוא לאבא או שהוא לאימא ע"י שהוא טמיר בה ולא מתפרשן דא מן דא וע' פ' בלק קצ"ג ב' ובהגהות מהרח"ו שם אות ח' וכן בפ' בראשית כ"ט ב' ובדברי הרב בשעה"כ דף ג' ע"א ובדברי הגר"א בספד"צ ג' ע"א ובדפוח"ח הוא ב' ע"א ומשום דאר"א הם תמיד מיוחדים שניהם יחד והם שניהם אחד לעולם גם בגילויים (כללים ח"ב קיז ע"א). ע"י לעיל סא ע"ב ובח"א כט ע"ב (לש"ו).

¹⁹⁰ ור"ל למה שינה דהתם כתיב יועץ והכא עצות. ותירץ דהתם מנה ו' דרגין שהם א"ו א שהם פלא יועץ וכו' והכא עצות הם נ"ה וכו' וכדמפרש (מ"מ).

¹⁹¹ לממני (דפ"ק).

¹⁹² פ' שבפ' פלא יועץ מנה ו' ספי' פלא חכמה יועץ בינה אל חסד גבור גבורה. אבי עד ת"ת. שר שלום יסוד (מ"מ).

חושבנא אבל עצות מרחוק מאי נינהו תרי בדי ערבות¹⁹³ דכל עיטא דנביאי מתמן אתיא אינון אקרון עצות מרחוק אמונה אומן תרין [דאינון גן נהר וחסר¹⁹⁴] ¹⁹⁵: תרגום: "כי עשית פלא" כסוי ולבוש להתלבש אור נסתר עתיק ראשית הדרגה העליונה, אדם הראשון טמיר בכסוי של אור אחר. דבר אחר "כי עשית פלא" כי עשית אל"ף, ומהו אל"ף, הרי שנינו אל"ף ב"ת, אלף בינה, אבל דמות של א' היא שלשה צדדים, ראשית הסוד העליון של אדם הראשון, משום שבדמות א' יש שתי זרועות, אחת מכאן ואחת מהגוף באמצע, והכל סוד אחד, והוא סוד היחוד א', ולכן אלף לחשבון אחד, והיינו "כי עשית פלא".

ורב המנונא סבא אמר כך, "כי עשית פלא", פלא זוהי דרגה אחת מאותם פלאות חכמה, ומיהו זה "נתיב לא ידעו עיט" והוא פלא. "עצות מרחוק" קרא לזה בתחלה פלא, וכאן אמר פלא עצות מרחוק, אלא שם צריך למנות ששה צדדים לדרגות עליונות, "פלא יועץ אל גבור אבי עד שר שלום", וכאן לא בא למנות חשבון, אבל "עצות מרחוק" מי הם, שני בדי ערבות, שכל עצה של הנביאים בא משם, הם נקראים עצות מרחוק. "אמונה" אומן שנים שהם אחד, נהר וגן, זה יוצא מעדן וזה משקה ממנו, הרי כאן כל הסוד הנסתר של האמונה.

(טז) עי' תיקון ז' ה' ע"א, שמבואר שם שהנוק' נקראת 'רביעא לכל תלת', ועי' פת"ש נקודות טז וז"ל, נוקבא יש לה ג' שרשים ומקומות אשר היא דבוקה בז"א, הא' בעטרת היסוד, הב' בטבור, הג' בפה, והענין, כי עיקר יציאתה הוא במקום שיש נקב, שלכך נקראת נקבה כנודע, שבהיותה נקודה לבד היא בעטרת היסוד, וכשהיא פרצוף עד החזה למטה, כתרה במקום פה הטבור, ובהתגדלה לגמרי כתרה נגד הפה יסוד אימא שברעת דז"א, בסוד כלת משה, עכ"ל.

עי' בביאור הגר"א על ס"י פ"א מ"א אופן ג' וז"ל, שם י"ב היא בדעת ששרשו בכתר, ע"כ. ועי' בלש"ו ביאורים ח"א נה ע"ג, שמקשה מתפילת ר' נחוניא בן הקנה ששם י"ב הוא ביסוד, ואילו כאן כתוב שהוא תופס את כל הקומה. ומתוך הלש"ו שכל העד"א אחד הוא. והנה ראייה לדבריו מבהגר"א על תיקון ז' פא ע"א ד"ה ביה איהו וז"ל, והכל אחד כשזה נפתח זה נפתח ודעת ויסוד הוא א', עכ"ל [ועי' עוד בלש"ו כללים ח"א סט ע"א וז"ל, ת"ת ויסוד אשר שניהם הם בקו האמצעי ואין יתרון ומעלה מזה על זה אלא רק מה שיצאו בכ' יציאות ונבחנו לשניים שהרי הם שני ספירות מיוחדים, ע"כ]. לפי כל הנ"ל יתבאר בטוטו"ד עומק דברי הגר"א בס"י, שאין כוונתו לספירת דעת בפרט, אלא לכללות כל העד"א הבנוי מכתר דעת ת"ת ויסוד כאחד.

ועי' דברי רבינו בספר צ"ט ע"א: הן י"ב שעות של הנוק' שנקראת שעה¹⁹⁶, ובה י"ב שעות, י"ב שבטים¹⁹⁷ דנוק', י"ב בקר כידוע¹⁹⁸, ולכן¹⁹⁹ תיקון הי"ב הוא תיקון הפה²⁰⁰, ובו נכללו כל הי"ב תיקונים²⁰¹.

– מאיר התיקון –

¹⁹³ פי' הם נ"ה והם נק' עצות. ופי' מרחוק מאבא הנק' רחוק משם מקבלים הארה א"נ בינה נק' רחוק בהשאלה. ונר"ה משם בסוד ומבינה נביאים (מ"מ).

¹⁹⁴ עי' סוף הספר [ס"י י' יא (הערת הזהר)] (דפ"ק).

¹⁹⁵ הכי גרסינו: דאינון חד נהר וגן דא נפיק מעדן ודא אשתקי מיניה הא הכא כל רזא סתימא דמהימנותא - ור"ל גן זה היא מלכות ונהר הוא יסוד שיוצא מהמוח הנק' עדן והיינו אמונה אומן דקרא כי אמונה היא מלכות ואומן הוא יסוד (מ"מ).

¹⁹⁶ עי' גמ' שבת (קנו ע"א) שיש ב' בחי' מזל והם מזל יום ומזל שעה, ועי' יהל אור ח"ב כ"ו ע"א, שמזל יום מושרש בז' היכלות ומזל שעה ב"ב אנפי חיוון.

עי' בבהגר"א על תז"ח ל"ח ע"ב ד"ה אין מזל [יום גרם] כו' ז"ל, שהוא ששת ימי המעשה כו', ובד"ה אלא מזל שעה גורם ז"ל, והוא השכינה וכו', עכ"ל. ועי' עוד לקמן בליקוטים לט ע"ב.

¹⁹⁷ הי"ב שבטים הם כולם בהנוק' רחל כנודע, וכמ"ש לקמן י' ע"ג (לש"ו).

¹⁹⁸ והנה כאן ביאר שהמספר י"ב הוא ביטוי של נוק', אמנם יעויין בבהגר"א על תז"ז לז ע"ב ד"ה אינון ברזא, ועי' בבהגר"א על ס"ו ע"ב שביאר שעניינו מידת התפארת, וצ"ע. ועי' ביאורים ח"א פד ע"א שבאמת הי"ב היא בחי' הדעת הרי היא שורש לכלל ה"ק והנוק', ולפ"ז באמת לא קשיא מידי שכן כל הי"ב הולכים ומשפיעים מהדעת גם לת"ת וגם לנוק'.

¹⁹⁹ כוונתו, מכיוון שהוא י"ב, וי"ב עניינו נוק' והיא בבחינת הפה, שכן בראש הפה היא בחי' נוק' דילה. ועי' לעיל ח ע"ב בליקוט.

²⁰⁰ ר"ל מה שהוא פנוי משערות, אבל הפה עצמה היא אינה מהתיקון כנ"ל (לש"ו). מה שכתב 'כנ"ל', כוונתו לעיל ח ע"ב ד"ה דעד. ולפי האמור בהערה כבר נתבאר שעיקר התיקון היא השפתיים.

²⁰¹ עי' לש"ו ביאורים ח"ב פ ע"א, שכאן יש גילוי של דעת הגנוז בפומא דמלכא (כלשון זהר משפטים דף קכג ע"א).

(יז) עי' בהגר"א בספד"צ יח ע"ד: הן נגד תקונין של א"א שאין בהם שערות²⁰², ג' ה' ד' י"ב²⁰³, ותיקוני נוקבא הוא בלא שערות כידוע²⁰⁴.

– מאיר התיקון –

²⁰² והנה לכאורה יש להקשות, עי' לקמן ד"ה הבא, שהמזל העליון כולל את כל ח' התיקונים הראשונים. והרי תיקונים ג' ה' וז' שאין להם שערות וממילא חשובים כתיקוני נוק', אף הם כלולים בח' הראשונים. אמנם אם כן הוא, הרי שהדברים לכאורה נסתרים מדברי רבינו לקמן ע"ד ד"ה וידוע, שד' תיקונין דנוק' נכללים במזל תחתון דווקא, וצ"ע (וכן עי' בהגר"א על ס"י ד ע"ד שם מצינו את אותה הסתירה).

²⁰³ עי' לש"ו כללים ח"ב לב ע"ג שמבאר שדברים אלו של רבינו, שהתיקוני דיקנא נחלקים ט' וד', לכאורה סותרים את דברי האריז"ל (טעמי המצוות פרשת קדושים) דביאר שנחלקים לח' וה'. ומיישב הלש"ו, שכל השפעת הנוק' הרי אינה באה אלא מהיסוד, ממילא בע"כ גם לאחר שנפרדה המלכות להיות לבחינה בפני עצמה עדיין נשאר שרשה בו וזהו בחינת העטרה דיסוד. וכן צ"ל לפ"ז דעטרת היסוד [ה"ה התיקון ה"ג, ועי' בהערה הקודמת] נחשבת גם בכלל הח' העליונים וגם בכלל הד' התחתונים. ממילא מעתה יתיישב שפיר שאפשר לקיים שניהם, שכן אפשר לחלקם בט' וד' ובח' וה' באותה המידה.

ועי' לש"ו כללים ח"ב לח ע"ד, ששורש ד' תיקוני הנוק' המה האורות העיקריים היוצאים מנקבי חללי אח"ף. תיקונים אלו אינם דבוקים בפנים ממש אלא רק חופפים עליו, שכן הם מתיקוני הנוק' אשר עיקר עניינה להתפשט ולהתגלות למטה. אמנם ט' תיקוני ז"א הם אורות השערות, כלומר אורות הפנימיים שבדיקנא היוצאים לחוץ וחופפים על הפנים ממש ודבוקים בו.

²⁰⁴ המקור לדברים אלו נמצאים בזהר נשא קצו ע"א: לא תלי שערא ודיקנא, דהא נוקבא בעיית לספרא שערא כד אתיא לאזדווגא בדכורא, והא דיקנא לא אשתכח בה [תרגום: אין השערות והדיקנא ארוכים (במלכות), כי האשה צריכה לספר את שערה כשהיא באה להזדווג עם הזכר, וזקן לא נמצא בה].

והנה בע"כ הוא שצ"ל שתיקוני נוק' הם ללא שערות, שכן השערות הינם הצינורות דרכן מתגלגל המוחין, ואין הנוק' מגלה מוחין כלל שהרי אין לה מוחין אלא מה שהיא מקבלת מהדכר. אמנם עי' בפת"ש א"א מא שפירש באופן אחר, שתיקונים אלו תכליתם הוצאת הנוק' מאתלטייא, דהיינו לפנות דרך שירד השפע דרכו, וממילא כל שער שנמצא בהם מעכב.